

Hva er kirken?

- To økumeniske bidrag

Hva er kirken?

- To økumeniske bidrag

Norges kristne råds skriftserie - nr. 15

Norges Kristne Råd
Rådhusgt. 1-3, 0151 Oslo

ISDN 978-82-7941-032-4
EAN 9788279410324

Forord

Blant Norges Kristne Råds medlemmer er mange kirkelige tradisjoner representert. Medlemmene har forskjellige forståelser av hva kirken er. Dette heftet leverer to økumeniske bidrag som drøfter ulike kirkeforståelser. Begge er resultat av lengre prosesser i grupper med bred økumenisk representasjon. Det første dokumentet, " – vil jeg bygge min kirke" er utarbeidet med bakgrunn i fusjonen som fant sted i 2006 mellom Norges Frikirkeråd og det gamle Norges Kristne Råd. Den store bredden av kirkelige tradisjoner gjorde det ønskelig å lage en tekst både om det som er felles og om de områdene der oppfatningene er forskjellige. Det er vårt ønske at dokumentet skal bli benyttet i menighetene i våre medlemsamfunn for slik å øke den gjensidige kunnskapen om hverandre. Det andre dokumentet, "Kirkens vesen og oppdrag" er ledd i en global prosess som har pågått i flere år. Dokumentet er et norsk svar til Faith and Order Paper 198, The Nature and Mission of the Church. A Stage on the Way to a Common Statement. For mer informasjon om bakgrunn for de to dokumentene henvises til forordene til hvert av dem.

Norges Kristne Råd vil med dette takke medlemmene av arbeidsgruppen som har skrevet " – vil jeg bygge min kirke" og medlemmene av Norsk teologisk samtaleforum som står bak dokumentet "Kirkens vesen og oppdrag".

Oslo august 2009

Ørnulf Steen
Generalsekretær
Norges Kristne Råd

Innhold

- Forord 2
- " – vil jeg bygge min kirke". Om kirkeforståelser i Norges Kristne Råd 3
- Kirkens vesen og oppdrag 29

«...vil jeg bygge min kirke» *Matt 16,18*

Om kirkeforståelser i Norges Kristne Råd

Innholdsfortegnelse

Forord	5
1.0 Innledning	6
1.1 Kirkeforståelser	6
2. 0 Fellesforståelser	7
2.1. Bibelske bilder om kirken	7
2.2 Gudstjenesten	8
2.3 Det kristne livet	9
2.4 Hellige tegn og symboler	10
3.0 Ulike kirkeforståelser	11
3.1 Ortodoks forståelse	12
3.2 Katolsk forståelse	13
3.3 Synodal-episkopal forståelse	15
3.4 Kongregasjonalistisk forståelse	17
4.0 Kirkenes selvpresentasjon	19
<i>Ortodokse</i>	19
4.1 Den Etiopiske Ortodokse Kirke i Norge (observatører)	19
4.2 Den greske ortodokse kirke i Norge - “Evangelismos tis Theotokou” (Marias bebudelse)	19
4.3 Den ortodokse kirke i Norge – Hellige Nikolai menighet	19
4.4 Den Serbisk-ortodokse kirke i Norge - HL.Vasilije Ostroski	20
<i>Katolske</i>	20
4.5 Den katolske kirke	20
<i>Episkopal-synodale</i>	20
4.6 Den anglikanske kirke i Norge (The Anglican Chaplaincy in Norway)	20
4.7 Den Evangelisk Lutherske Frikirke	21
4.8 Den finländska evangelisk-lutherska församlingen i Norge	21
4.9 Den norske kirke	22
4.10 Den svenska kyrkan i Norge – Margaretaförsamlingen	22
4.11 Den tyskspråklige evangeliske menigheten i Norge	22
4.12 Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (observatører)	23
4.13 Frelsesarmeen	23
4.14 Metodistkirken i Norge	24
4.15 Syvendedags Adventistsamfunnet (oftest bare “Adventistsamfunnet”)	24
<i>Kongregasjonalistiske</i>	24
4.16 Det Norske Baptistsamfunn	24
4.17 Det norske misjonsforbund (Misjonsforbundet)	25
4.18 Guds Menighet Vegårshei	25
4.19 Menigheten Karisma Senter	26
4.20 Oslo kristne senter	26
4.21 Oppdal Kristne Senter	26
4.22 Pinsebevegelsen i Norge	27
4.23 Vennesen Samfunn Kvekerne	27

Forord

Det at vi har et Norges Kristne Råd (NKR), er en feiring av at kristne kirker og trossamfunn i Norge søker å finne veier for samarbeid som uttrykker noe av det felles fundament vi har i troen på den treenige Gud. Når vi møtes er det med en erkjennelse av at i tillegg til alt vi er enige om, finnes det også forskjeller som noen kjenner er svært dyptgripende for deres identitet som kirke. Og nettopp i synet på hvem som er kirke og hva som kjenneretegner en kirke er spenningen stor, samtidig som vi ser at det er mye vi kan si sammen.

Dette kom frem i forbindelse med rådsmøtet i 2007, og en egen arbeidsgruppe ble nedsatt av styret for å tydeliggjøre for medlemmene i NKR hva vi kan si sammen og hva vi må si hver for oss. Arbeidsgruppen skulle ikke være en offisiell representasjon fra ulike kirkesamfunn. De som deltok skulle representere seg selv, men samtidig være representative for de ulike syn som finnes innenfor Rådet.

Når vi nå presenterer denne rapporten fra vårt arbeid er det med et håp om at alle som leser den, bedre skal forstå både likheter og forskjeller mellom medlemmene i NKR. Om noen opplever smerte ved det som leses, håper vi at smerten som kommer av samtalen skal kunne hjelpe oss til å leve åpent og ærlig i forhold til hverandre.

Vårt håp er at rapporten også skal kunne brukes i den lokale sammenheng, til informasjon og samtale både internt i hvert enkelt kirkesamfunn og økumenisk. For å styrke informasjonsverdien har vi derfor valgt å legge til en enkel informasjon om hvert enkelt kirke- og trossamfunn slik at vi vet litt mer om hva som tenkes i de forskjellige sammenhenger.

De som har vært med i arbeidsgruppen er:

- Stephanie Dietrich
- Roar G. Fotland
- Terje Hegertun
- Ole Petter Lerseth (fader Olav)
- Helene Lund

Dessverre var det ikke mulig for Ole Petter Lerseth å være med på så mange møter. Han hefter derfor ikke ved alle formuleringer i fellesdelen av dokumentet. Arbeidet har vært både utfordrende og lærerikt, og det er grunn til å takke alle som har investert tid og energi på å nå et resultat som vi mener kan presenteres for styret, medlemskirkene og menighetene ut over vårt ganske land. Derfor, til dere som har deltatt i arbeidsgruppen, hjertelig takk for innsats og for samarbeid. Takk også til Marit Kromberg som har redigert selvpresentasjonene i kap. 4.

Roar G. Fotland
Leder for arbeidsgruppen

Ørnulf Steen
Generalsekretær for Norges Kristne Råd

1.0 Innledning

1.1 Kirkeforståelser

Norges kristne råd er et fellesskap av kristne kirker og trossamfunn som bekjenner troen på én Gud - Faderen, Sønnen og Den hellige ånd. Vi fastholder Jesus som Gud og frelser og forplikter oss på Bibelen som Guds ord.

Helt fra den første kristen tid var det de som bekjente troen på Jesus Kristus som ble kalt kristne og omtalt som lemmer på Jesu Kristi kropp. Dette vil vi med frimodighet holde fast ved også i dag. De første kristne samlet seg snart som egne fellesskap, og på alle steder der evangeliet om Jesus Kristus ble forkynt, ble kirken etablert. Når kristne samles i dag, mener de seg å stå i direkte tradisjon fra de første kristne. Likevel er det store ulikheter i oppfatningen av hvem som er en sann kirke og hvilket språk som brukes om det kristne fellesskap. Når den lokale størrelse omtales, foretrekker noen begrepet *forsamling* eller *menighet framfor kirke*. Når en nasjonal eller verdensvid størrelse skal omtales, bruker noen begrepet *kirkesamfunn*. Andre foretrekker betegnelsen *bevegelse*, mens andre igjen bare vil tale om *Kirken*.

Opp gjennom historien har det vært reist spørsmål om hvem som er den «sanne» eller «egentlige» kirken. Dette har vært en utfordring fordi både de ortodokse, katolske og protestantiske kirkene har hatt eksklusive tendenser i sin kirketenkning. De ortodokse og katolske har i stor grad opprettholdt sin eksklusivitet, men på protestantisk mark er eksklusiviteten en mindre aktuell posisjon. Den økumeniske bevegelse har gitt alle en større forståelse av hverandre som kristne, selv om det fortsatt er store teologiske forskjeller i kirkesyn.

I våre samtaler ble det tydelig for oss at våre tilnæringsmåter er forskjellige. Vi er preget av vår kontekst og teologien i de kirkene vi tilhører. Vi ble også bevisst på hvor smertefullt det kan være for alle hvis kirkesamfunnene er eller oppfattes som eksklusive i sin kirkeforståelse. I stedet for å bli stående ved selve eksklusivetsproblematikken, prøver vi å rette blikket mot det som faktisk forener oss, på tvers av alle forskjeller: De bibelske bilder om kirken som danner grunnlag for vår selvforståelse, gudstjenesten, hellige symboler eller tegn, det kristne livet og etterfølgelsen. Vi håper at kirkesamfunnene som er medlemmer av NKR vil kunne dra nytte av våre felles refleksjoner.

Vi har til slutt i dokumentet valgt å gi en kort presentasjon av de enkelte kirker og trossamfunn som en hjelp til å orientere seg i det norske kirkelandskap.

2.0 Fellesforståelser

I dette kapitlet retter vi oppmerksomheten mot noen sentrale kjennetegn på hva det vil si å være en kirke. Vi har valgt å konsentrere oss om bibelske bilder om kirken, gudstjenester og møter, det kristne livet, og hellige tegn og symboler.

2.1. Bibelske bilder om kirken

«Dere som før ikke var et folk, er nå Guds folk. Dere som før ikke fant barmhjertighet, har nå funnet barmhjertighet», 1 Pet 2, 10.

Bilder og modeller: Kirken er skapt av den treene Gud – Fader, Sønn og Hellig Ånd, og den blir opprettholdt av Ånden som Guds synlige virkelighet i verden. Bibelen har gitt oss bilder og modeller som tolker hva kirken er. Blant de mest sentrale er tanken om at kirken er *Guds folk*, *Kristi kropp* og *Åndens tempel*. Disse bildene uttrykker også at kirken er et fellesskap av dem som bekjenner Jesus Kristus som Herre. Selv om det er ulike konfesjoner, er kirken én og udelelig. Slik Kristus ble sendt til verden, er også kirken blitt det. Apg 2; Ef 5, 32; 1 Pet 2, 10; Matt 4, 19; Rom 12, 4-8.

Guds folk: Kirken er et fellesskap av Guds folk som er kalt til å være borgere av Guds rike. På samme måte som gudsfolket i GT ble et folk gjennom et paktsforhold, blir det nye gudsfolket – ved troen og dåpen – innlemmet i fellesskapet med Jesu Kristi død og oppstandelse. Dette folket utgjør Guds *ekklesia* som kommer sammen til fellesskap. Det samles i Guds navn som et «utvalgt folk» og et «kongelig presteskap». Kristus er både kirkens grunnlegger og opprettholder. Ved utgytelsen av Den hellige ånd på pinsedag ble Guds folk på en særlig måte kalt og utrustet til å dele de gode nyhetene om Jesus Kristus, til å gjøre Kristi gjerninger i verden og til å tåle motgang for troens skyld. Guds folk bærer Gudsrikets frukter og lever i troen og håpet.

2 Mos 5, 7; Jer 24, 7; Joh 1, 12-13; 20, 22; Apg 2, 38; Apg 20, 28; Sal 74, 2; Matt 16, 18; 1 Kor 3, 1; Ef 1, 1-14; 4, 3-6; 1 Pet 1, 2; Apg 1, 8; 2, 1-4; Hebr 11, 25; Hebr 4, 9.

Kristi kropp: Med én Ånd er dette gudsfolket døpt til å være én kropp. Paulus beskriver kirken som en levende organisme som forenes med Jesus til ett felles liv ved troen. Derfor oppmuntret Paulus de kristne til enhet og samhold for at Kristi kropp skal forbli én. Kristi kropp uttrykker kirkens enhet og mangfold. Gaver, tjenester og embeter er ulike, men i Guds øyne har alle samme verdi og er like nødvendige. Kristi kropp næres av brød og vin og styrkes gjennom gudstjenestefeiringen. Den lever i en bekjennende troskap mot Kristus og i selvoppofrende kjærlighet for sine medmennesker.

1 Kor 12, 13; 1 Kor 12,12-28; Ef 1, 4-6; 22-23; 1 Kor 1-3; 1 Kor 12, 4; Ef 5; Åp 19.

Tempel for Ånden: Troens folk er et tempel for Ånden. Templet i GT var boligen for Herrens navn. I NT er ikke kirken knyttet til bygninger: «For Guds tempel er hellig, og

dette tempel er dere». Som herre over himmel og jord bor ikke Gud i templer «reist av menneskehender». Bibelen sier at vi alle er levende steiner som skal bygges opp til et åndelig hus. Dette templet rommer en hellig bevegelse: Guds folk mottar Åndens liv og gaver fra Gud, og bringer dem tilbake til ham i gudstjenesten og gjennom gode handlinger i verden.

2 Mos 25, 8-9; 1 Kor 2, 17; Matt 18, 20; Apg 17, 24; Ef 2, 20; 1 Pet 2,5; Apg 2, 4; 1 Kor 3, 11; 16-17; Joh 2, 21; 1 Pet 2, 5; Rom 12, 1-2; Gal 2, 2.

2.2 Gudstjenesten

Et kjennetegn for de kristne kirker og fellesskap som er med i Norges Kristne Råd er at medlemmene regelmessig samles til gudstjeneste. Dette er viktig for den kristne identiteten. Med noen få unntak er det elementer ved denne samlingen som er felles og som synliggjør vår identitet som kristne kirkesamfunn.

Samlingen er som oftest knyttet til *søndagen* for å feire Jesu oppstandelse. Gudstjenesten er for de fleste kirkesamfunn sentral i deres selvforståelse. Menneskene samles i fellesskapet, som menighet, for å rette blikket mot Gud. Dette kommer til uttrykk gjennom bønn, sang, lesning fra Bibelen, forkynnelse, og for mange også gjennom feiringen av nattverd og dåp. Disse elementene er felles for kirkesamfunnene. Sett utenfra er det nettopp en slik «kristen kultus» som særpreger vår kristne identitet og tro.

Innenfor våre tradisjoner legges det forskjellig vekt på hvordan denne samlingen skal utformes. Noen vil vektlegge at det er nødvendig at samlingen er en «messe» som inkluderer nattverdsfeiring. Andre vil si at man ønsker å feire gudstjeneste som inkluderer samlingen rundt nattverdsbordet, men at det ikke må skje hver søndag. Andre vil kanskje si at Gud er fullt og helt tilstede gjennom sitt Ord. I slike sammenhenger legger man gjerne vekt på at Gud kommuniserer direkte med de troende gjennom Den Hellige Ånd, uten behov for ytre midler.

Det er forskjellige former for *bønn*, enten som individuelle eller kollektive bønner, ledet av møteleder/pastor/prest eller frivillige i menigheten. Bønnen som menneskets kommunikasjon med Gud, menneskets svar på Guds tiltale og menneskets «rettethet mot det guddommelige» er et sentralt og identitetsskapende felleselement, i all dens mange forskjellige utforminger. Gjennom bønnen ærer den troende Gud og ber om Guds inngripen i sitt liv og hjelp til å leve et kristent liv. Bønnen kan være med eller uten ord, alene eller sammen med andre. I særlig grad er menigheten stedet for bønn. «Fader vår» som Kristus selv har gitt oss, danner forbildet for alle kristnes bønner.

Gjennom innstiftelsesordene, slik vi finner dem bevitnet i 1 Kor 11:28 og Matt 26:26ff., bekjenner den kristne menigheten Kristi tilstedeværelse i *nattverden*. Det ene brød er uttrykk for fellesskapet med Kristus og hverandre.

I mange av kirkesamfunnene praktiseres *skriftemålet* som et element i fromhetslivet. Bekjennelsen av syndene og tilsagnet om syndstilgivelsen skjer både i det individuelle sjelsørgeriske rommet og i gudstjenestelig sammenheng. I skriftemålet bekjenner den dømte sine synder og blir tildelt tilgivelse (jfr. 1 Joh 1, 9; Matt 16, 19).

I alle slike samlinger vil det være lesning, og vanligvis også en utlegning av bestemte Skriftord. Denne «tilstedeværelsen» av Bibelen som grunnlag for forståelsen av vår kristne tro er et avgjørende kjennetegn på vår kristne identitet.

Faste og bønn knyttes nært sammen i Bibelen. Kirken oppfordrer den dømte til legemlig faste, særlig som forberedelse til de kristne høytider. Fasten er en nedtoning av materielle behov, slik at bønnen og forholdet til Gud kan stå i sentrum.

De gudstjenestelige samlinger som kristne fellesskap, menigheter og forsamlinger i sine forskjellige utforminger, er grunnleggende elementer hos medlemmene i NKR. Man kan kanskje si at det gir et signal om «kirkelighet» i dens videste forstand. På denne måten bærer de i seg et tydelig Kristus-vitnesbyrd og kjennetegner at vi som kristne fellesskap – i all vår forskjellighet – har til felles at vi samles som fellesskap der Jesus står sentralt.

Det er Kristus selv, troen på Ham og samlingen som fellesskap i Kristus, med Kristus som fellesskapets «hode», som er grunnlaget for det å være kirke. Gudstjenesten er et synlig uttrykk for det at vi er kalt til samling med den treene Gud og med hverandre.

2.3 Det kristne livet

Etterfølgelige og dåp: Det kristne livet er knyttet til tro, etterfølgelse og dåp i den treene Guds navn. Dåpen er vår død, begravelse og oppstandelse med Kristus. Mange kirker holder fram at den formidler frelsens virkelighet og gir del i syndenes forlatelse. Dåpen er gitt av Kristus til kirken ved inngangen til Guds rike og det evige liv for at vi skal leve det nye livet med Kristus. Den dømte er kledd i Kristus og er deltager i fellesskapet i Kristi kropp. Gjennom dåpen tilhører den dømte en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk, Guds eiendom og Guds folk. Dåpen muliggjør og fordrer et liv i etterfølgelse, tro og tjeneste.

Apg 2, 38-39; Mt 28, 19; Rom 6, 4; Joh 3, 5; 1 Joh 5, 11; Jes 35, 6-7; 44, 3-4; Gal 3, 27; 1 Kor 12, 13; 1 Pet 2, 9-10.

Troens liv: Det kristne livet leves ved troen på den Guds kraft som oppreiste Kristus fra de døde. Det består av en daglig død og oppstandelse. Kristus tar bolig i den troende. Derfor er vårt forhold til Gud ikke noe statisk som er gitt oss en gang for alle. Det kristne livet er et dynamisk og reelt liv i Kristus. Det er en forsmak på den oppstandelse som skal bli de troende til del ved Kristi komme. Det kristne livet holdes oppe ved at den troende deltar i kirkenes gudstjenesteliv og i de ordninger og tradisjoner som de enkelte kirkene har

etablert for å fremme troens liv og stimulere til misjonsinnsats.

Kol 2, 12; Kol 3, 5; 1. Joh 14:21; Koll 1, 19-20; Rom 6, 5; Kol 2,6, 9-10; Koll 3, 1-4.

Et hellig liv: Den døpte er kalt til et hellig liv. Helliggjørelse er uttrykk for en utvikling i åndelig modenhet som gis gjennom et liv nær Gud og i fellesskapet med de troende. Helliggjørelsen blir av noen omtalt som *teosis* eller *guddommeliggjøring*. Dette er et uttrykk for den døptes endelige mål, frelsen, og som gradvis kan oppnås ved at den troende blir frigjort fra synd og forent med Gud. Denne prosess begynner i dette livet og ender i den legemlige oppstandelsen.

Jak 12:14; 1 Tim 6, 12; Ef 4, 24; Rom 6,22; 1 Tess 4,7; Rom 6, 1,11; Hebr 12,14; 1 Kor 1, 30.

Tro og tjeneste: Det er en nær sammenheng mellom den kristne troen og det kristne livet som leves både som enkeltmennesker og som kollektiv. Brødet som deles når vi feirer nattverd minner oss om brødet som deles i verden. Jesu egen tjeneste innebar både forkyndelsen av Guds rike og konkret omsorg for menneskene han møtte. Troen på Guds nærvær i verden gjennom den første og den fortsatte skapelse, inkarnasjonen, seieren over døden og fornyelsen i Den Hellige Ånd, innebærer også at vi som kristne lever et ansvarlig liv og tjener Gud og våre medmennesker og skaperverket. Som kristne er vi kalt til å være salt i verden og bidra til fred, forsoning og rettferdighet mellom menneskene. I mange av våre kirkesamfunn får dette kallet sitt gjensvar i kirkens diakonale eller karitative engasjement. Evangeliet formidles i ord og i handling. Tjenesten skjer gjennom enkeltmennesker og menigheter på lokalnivå, gjennom kirkelige institusjoner og i global sammenheng. Kristus, tjeneren, blir forbildet for vår tjeneste for hverandre og i verden.

Luk 10, 30-37; Matt 5, 13-16; Joh 6, 51; Mark 10, 45; 1 Tim 5, 8; 1 Kor 4,1; Luk 24, 46.

2.4 Hellige tegn og symboler

Tegn og symboler er viktig i alle menneskers liv. Et tegn eller et symbol er en måte å uttrykke en åndelig virkelighet på gjennom det materielle. I kristen sammenheng bruker vi tegn og symboler som en hjelp til å gi mening til den virkelighet vi lever i. Vi snakker om hellige tegn og symboler fordi handlinger vi utfører eller gjenstander har eller bruker uttrykker noe mer enn det de er i seg selv, samtidig som de virkeliggjør eller henter inn det hellige i vår egen tid, i nåtiden. For en kristen er korset et viktig tegn, fordi det viser til Jesu død og er et symbol på tilgivelse for synd og Guds forsoning med menneskene gjennom Jesus Krist død. Et tent lys på alteret symboliserer og aktualiserer at Jesus er verden lys og at vi som kristne er og skal være verdens lys.

Hellige tegn finner vi i alle kristne sammenhenger, enten vi er knyttet til en katolsk, luthersk eller pentekostal tradisjon, men de kan være ulike alt etter hvilken sammenheng vi tilhører. Røkelse og det å slå korsets tegn er brukt i noen tradisjoner, mens bønn med oppløftede hender, eller det å knele når en ber, er brukt i andre tradisjoner. Vi ser også at

selv om ulike tradisjoner bruker samme tegn eller symbol kan det være viktigere i en sammenheng enn i en annen.

Et hellig symbol eller tegn er altså i denne sammenhengen primært en måte å si at vi som kristne har synlige gjenstander eller handlinger som tydeliggjør Guds nærvær og som formidler Guds virkelighet inn i våre liv. Gud bruker det skapte for å kommunisere med oss mennesker. Når vi kaller noe for hellige tegn og symboler er det for å understreke at det hellig, det guddommelige, er nærværende i gjenstanden eller handlingen. Et symbol er mer enn et eksempel på det som symbolet viser til, for et symbol formidler, uttrykker eller representerer den virkelighet som fremstilles. Når det leses fra Bibelen taler Gud og når velsignelsen lyses formidles Guds velsignelse over våre liv.

Eksemplene på hellige tegn og symboler er mange. Gud bruker vann, brød og vin for å synliggjøre sitt nærvær. Mange vil kalle dåp og nattverd for sakramenter, mens i andre sammenhenger kalles de for nådemidler eller hellig handlinger. For noen er ikonet et særlig møtested mellom det menneskelig og det guddommelige, mens for andre er alteret eller botsbenken et slikt grunnleggende møtested. Vannet er et viktig symbol ved dåpen, men kan også være et tegn på Den hellige ånds livgivende strøm og brukes vievann. For noen vil vann fra elven Jordan være et spesielt hellig symbol. Håndspåleggelse er et annet symbol som brukes mye, både ved ordinasjon, ved forbønn eller annen formidling av Åndens kraft.

Innefor de ulike tradisjoner er det forskjellige tolkninger av hva hellige tegn og symboler formidler, men ingen tradisjon er uten hellig tegn. Det vil likevel være forskjell i vurderingen av hvilke symboler som er viktige og hvilke som er mindre viktige. De tegn og symboler som for enkelte oppleves som helt sentrale for det å være kirke, kan for andre ha mindre betydning. Fordi Gud er til stede i vår verden og vi lever i Guds nærvær blir de hellige tegn og symboler kanaler for vår erkjennelse og erfaring av Guds virkelighet inn i våre liv og i vår verden.

3.0 Ulike kirkeforståelser

I dette kapitlet vil vi presentere fire hovedgrupper av kirkeforståelser som finnes blant medlemmene i NKR. Dette er ment å være et forsøk på å klargjøre hvordan det økumeniske landskapet ser ut i NKR. Hovedspørsmålet bak denne struktureringen er hvordan medlemskirkene forstår forholdet mellom egen kirkelige identitet og troen på kirken slik den bekjennes i den nikenske trosbekjennelsen. I forlengelsen av ens selvforståelse som kirke legges også viktige premisser for hvordan man forstår og eventuelt anerkjenner andre kristne kirkesamfunn. Noen medlemmer i NKR deler allerede fellesskap om Herrens måltid, mens andre medlemmer ser fraværet av slikt eukaristisk fellesskap som konstituerende for sitt engasjement i den moderne økumeniske bevegelse hvis mål er fult

synlig fellesskap Joh 17,21. De enkelte delene her er skrevet av representanter for de ulike kirkeforståelser.

3.1 Ortodoks forståelse

Det finnes ingen formell kirkeforståelse i Den ortodokse kirke. Kirkens viktigste kilder, Liturgien, kirkefedrene og konsilene er ikke opptatt av kirken som organisasjon, men som liv. Kirken kan enklest forstås som livet i Kristus som helbreder og nyskaper. Kirken kan beskrives som et mysterium eller sakrament hvor Gud formidler sin nåde og griper inn i menneskets liv. Det kun på denne måten det gir mening å snakke om kirken som institusjon og organisasjon. Likevel må det poengteres at den formale struktur er viktig, fordi Kirken eksisterer konkret i denne verden via sitt sakramentale liv. Dette har både en historisk og organisatorisk betingelse. Oppdraget ble videreført fra Kristus til apostlene og biskopene gjennom den apostoliske suksessjon. Uten linken mellom biskopene og Kristus, ville det ikke finnes noen som kunne forvalte sakramentene som gir de enkelte troende fellesskap med Kristus, og da ville ikke Kirken eksistere i denne verden. Kirkens historie starter med verdens skapelse og livet i paradiset. Kirken er den nye skapelse og en manifestasjon av Guds rike på jorden. I Kristus, den nye Adam, finner det skapte gjenopprettelse, forsoning og fullendelse. Pinsen med nedsendelsen av Den hellige ånd er ikke kun en etablering av en institusjon med spesielle fullmakter. Pinsen er begynnelsen av den nye tid som er det evige liv og åpenbaring av Guds rike. Kirken er ikke av denne verden. Den troende anser seg selv som død for verden og lar sin tro, håp og kjærlighet være rettet mot den kommende verden: «Dere er døde og deres liv er skjult med Kristus i Gud» (Kol 3:3). Kirken er forberedelsen og veien til den evige fremtid. Samtidig åpenbarer og skjenker kirken Guds rike som skal komme. Guds rike kan oppleves her og nå i Liturgien og mysteriene/ sakramentene. Kirken er paradiset, himmelen nedsenket på jorden. Kirken er en helliggjørende og forvandlende kraft, formidling av Guds nåde og fellesskap med Gud.

Gjennom kirkens mysterier som man med det nærmeste vestlige ord kan kalle sakramenter, formidler Gud sin nåde på en fysisk og håndgripelig måte. Mysteriene er dåpen, myron-salvingen eller krismeringen, skriftemålet, nattverden, sykesalvingen, ektevigsel og håndspåleggelsen. Mysteriene er helt nødvendige for en ortodoks troende. Det er umulig å leve som kristen uten.

Kirken består av profeter, helgener både fra den nye og gamle pakt, engler, troende mennesker som lever et jordisk liv, de som har gått bort og de som ennå ikke er født. Kirken kan derfor beskrives som kosmisk. Kirken er både synlig og usynlig, både guddommelig og menneskelig. Alle er del av samme Kristi kropp.

Kirken som synlig organisasjon hører til denne verden. Kirkefedrene bekjente kirken som én, hellig, katolsk og apostolisk, slik vi finner det i Den nikensk-konstantinopolitanske

trosbekjennelse (381). Kirkens enhet, hellighet, katolisitet og apostolisitet er hver for seg og til sammen helt nødvendig for kirken: et slags en for alle, alle for en-prinsipp.

Kirkens enhet må være en synlig realitet for det nye liv i Kristus. Kirken er en fordi den har et hode, Jesus Kristus, en Ånd som gir liv, en dåp, et mål. For av en Ånd er vi alle døpt inn i en kropp. Denne enheten er synlig som fellesskap i samme kropp. Kirkens synlige enhet som én, hellig, katolsk og apostolisk er uttrykt og bevart i enhet i tro, sakramental struktur og liv. Det vil si at enheten også er en enhet i hellighet, katolisitet og apostolit. Kirkens enhet er altså ikke noe som kan skapes med avtaler, men noe som er konkret og synlig ved at man tilhører Den ortodokse kirke.

Biskopen er den som ivaretar kirkens enhet. Biskopen har fått i oppdrag av Kristus og apostlene å lede den lokale kirke. I denne egenskap er det hans oppdrag å ivareta at kirken bevares som en, hellig, katolsk og apostolisk. Han skal være lærer av kirkens tradisjoner, forvalter av nattverden som er et enhetens mysterium (sakrament). Biskopen er hovedpresten for menighetene på veien mot Guds rike. Han tilhører det universelle episkopat. Han representerer og forener alle kirker og derfor hele kirken. Enheten i episkopatet ivaretas av synoden; fellesskapet av biskoper. Biskopen er ikke over kirken, han er tjener. Men biskopen er lærer og står vakt om sannheten fordi han viser en spesiell lydighet mot kirkens lære ved hjelp av Den hellige ånd.

Den ortodokse kirke er hierarkisk fordi det er en hellig orden gitt av Kristus selv gjennom oppdraget til apostlene. Kirken holder tradisjonen for hellig. Den hellige ånd fortsetter å inspirere kirken og den troende slik han gjorde med evangelistene. Særlig konsilvedtakene fra de syv økumeniske konsiler er bindende for kirken. Kirkefedrenes skrifter er normgivende uttrykk for Den hellige ortodokse tro, på samme måte som kirkens liturgier. Men tradisjonen er fortsatt en levende realitet, slik Kristus er det.

3.2 Katolsk forståelse

Katolsk kirkeforståelse innebærer troen på at den ene, hellige, katolske og apostoliske Kirke som vi bekjenner i trosbekjennelsen finnes i sin fylde i Den katolske kirke. I trosbekjennelsen kommer det frem at det er en nær sammenheng mellom troen på den ene Gud - Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd - og den ene Kirke. Det greske ordet "ekklesia" som brukes som betegnelse for Kirken i Det nye testamentet, betyr "sammenkalling". Det betegner forsamlingen av dem som Guds Ord samler til å utgjøre Guds folk, og som, ved å næres av Kristi legeme (eukaristien/nattverden), selv blir Kristi legeme. Kirken er Guds folk, Kristi legeme og Den Hellige Ånds tempel. De som mottar dåpen blir ved sin gjenfødelse og Den Hellige Ånds salving viet til å danne en åndelig bolig og et hellig prestedømme, og de er Kristi lemmer.

Kirken er samtidig veien og målet for Guds plan. Den var billedlig tilstede i skapelsen, den

forberedtes i den gamle pakt, den ble grunnlagt ved Jesu Kristi ord og gjerninger, den ble virkeliggjort gjennom Jesu død og oppstandelse, og den ble åpenbart som frelsesmysterium ved Den Hellige Ånds utgytelse. Den skal fullbyrdes i himlenes herlighet som forsamlingen av alle jordens gjenløste.

Kirken er dannet av et menneskelig og et guddommelig element og er likevel én. Den er samtidig både synlig og åndelig, organisert i et hierarkisk ordnet samfunn og Kristi mystiske legeme. Dette er Kirkens mysterium som bare troen kan se. Kirken er i denne verden frelsens sakrament, tegn og redskap for samfunnet mellom Gud og mennesker.

Den ene, hellige, katolske og apostoliske Kirke er konkret og synlig tilstede over hele verden i lokalkirkene (bispedømmene) som styres av biskoper i kommunion/fellesskap med paven og i apostolisk suksesjon fra apostlene. Hver enkelt lokalkirke er fullt ut katolsk ved å være i kommunion med én av lokalkirkene, Romas Kirke, som med et uttrykk hentet fra det andre århundret, "fører forsetet i kjærligheten". Den fremste manifestasjon av Den katolske kirke finner sted når Guds folk på et sted ved evangeliet og eukaristien/nattverden samles i Den Hellige Ånd til gudstjenestefeiring ledet av den lokale biskop. Prestene feirer eukaristien i biskopens sted når biskopen ikke selv er tilstede, og Kirkens enhet markeres ved at den lokale biskop og paven alltid nevnes ved navn i den store nattverdbønnen (eukaristibønnen). Nattverdfeiringen er på denne måten svært viktig i katolsk kirkeforståelse, og den er et grunnleggende premiss for å forstå Den katolske kirkes økumeniske arbeid.

Det annet Vatikankonsil (1963-65) bidro til en fornyelse og fordypning av katolsk kirkeforståelse, ikke minst i forhold til synet på andre kristne og deres kirkesamfunn. Selv om konsilet fastholdt Kristi Kirkes fulle identitet med Den katolske kirke, uttrykte man nå tydelig at "flere elementer av hellighet og sannhet også finnes utenfor dens organisasjon, elementer som, fordi de er Kristi Kirkes særegne gaver, trekker i retning av den katolske enhet" (Lumen gentium, 8.2). Samtidig som konsilet påpekte mangler ved de kristne fellesskap utenfor Den katolske kirkes synlige grenser, vektla man deres betydning i forhold til frelsen: "Til tross for de mangler vi tror de lider av, savner de atskilte kirker eller fellesskap på ingen måte vekt eller betydning i frelsens mysterium. Kristi Ånd har nemlig ikke vegret seg for å bruke dem som midler til frelse, midler som henter sin kraft fra den nådens og sannhetens fylde som er blitt betrodd den katolske Kirke." (*Unitatis redintegratio*, 3.4).

Som en konsekvens av biskopens og nattverdfeiringens betydning for Kirkens enhet, skjelner man i katolsk kirkeforståelse mellom måten man omtaler de ortodokse Kirker og de protestantiske kirkesamfunn på. Fordi de førstnevnte har lokalkirker som ledes av en biskop med apostolisk suksesjon og dermed også har et gyldig presteembete og en autentisk nattverdfeiring, kan de kalles "lokalkirker" og ansees som "søsterkirker" til de katolske lokalkirker (bispedømmer). Begrepet "søsterkirke" brukes i katolsk lære altså kun om forholdet mellom slike lokalkirker og ikke om forholdet mellom ulike kirkesamfunn slik

det har blitt brukt i økumeniske sammenhenger. Disse orientalske lokalkirkene omtales som "kirker" i teologisk forstand, til tross for at de mangler kommunion med Den katolske kirkes synlige overhode, biskopen av Roma. Samtidig som dette er en viktig mangel ved disse lokalkirkene, fører også splittelsen mellom kristne til at den fylde av universalitet som kjennetegner Kirken ledet av Peters etterfølger og biskopene i kommunion med ham, ikke er fullstendig virkeliggjort i historien.

Når verken konsiltekstene fra Det annet Vatikankonsil eller læreembetets tekster etter konsilet benytter betegnelsen "Kirke" om de kirkelige fellesskap som er utgått fra det 16. århundrets reformasjon, skyldes det at de ifølge katolsk lære mangler den apostoliske suksesjon og dermed et av Kirkens konstituerende elementer og en viktig forutsetning for feiringen av nattverden/eukaristien. Ut fra katolsk kirkeforståelse kan de derfor ikke i streng forstand kalles "Kirker" eller "søsterkirker", men omtales i teologiske tekster som "kirkelige fellesskap" eller "kirkesamfunn". Like fullt fastholder katolsk lære at Kristi Kirke er nærværende og virksom i de Kirker og kirkelige fellesskap som ennå ikke er i full kommunion med Den katolske kirke, på grunn av de elementer av helliggjørelse og sannhet som er tilstede i dem. Medlemmene av disse er ved dåpen innlemmet i Kristus og anerkjennes som søsken av Den katolske kirke.

Ønsket om å gjenopprette enheten mellom alle kristne er en gave fra Kristus og et kall fra Den Hellige Ånd. Derfor engasjerer Den katolske kirke seg helhjertet i økumenisk arbeid gjennom bønn og teologisk dialog, hjertets omvendelse og kontakt med kristne søsken fra andre kirkelige tradisjoner.

3.3 Synodal-episkopal forståelse

Kjennetegnet for kirkesamfunnene med en synodal-episkopal kirkeforståelse er at man legger vekt på samvirket mellom på den ene siden den "synodale linjen": alle kirkemedlemmenes ansvar og delaktighet i det å være menighet og kirke og de demokratisk valgte kirkestrukturene. På den andre siden finner vi embetsstrukturene, de ordinerte tjenestebærerne og ordnede tilsynsstrukturer (episkopé). Denne tilsynsfunksjonen ivaretas på en kollegial og fellesskapsmessig måte gjennom tilsynsmennene/biskopene. Kirken ledes gjennom et samvirke mellom den ordinerte tjeneste og styrer og råd. På nasjonalt nivå synliggjøres denne strukturen gjennom synoder, kirkemøter og årskonferanser.

I kjølvannet av reformasjonstiden har det utviklet seg en rekke kirkesamfunn som både har videreført mange av de sentrale aspekter ved en før-reformatorisk kirkeforståelse, men også fornyet den. For kirkesamfunnene i den synodal-episkopale tradisjonen er det viktig at man forstår seg selv som del av den ene, hellige, katolske kirke til alle tider, slik vi bekjenner i den apostoliske trosbekjennelsen.

Disse kirkesamfunnene kjennetegnes ved at man vektlegger de troendes delaktighet i kirkens liv og beslutningsprosesser, både lokalt i den enkelte menighet, og på regionale og nasjonale nivåer. Dette resulterer blant annet i vektleggingen av kirkedemokrati og den enkelte kristnes myndighet, det såkalte «allmenne prestedømme». Gjennom synodale strukturer ivaretas det et samvirke mellom leke kirkemedlemmer og ordinerte. De samme kirkene legger vekt på at det skal være en ordnet forvaltning av ord og sakrament som ivaretas gjennom en ordinert tjeneste og at det skal være tilsynsstrukturer (episkopé). Strukturene er nødvendige for kirken, men deres utforming kan til en viss grad forandre seg i takt med behovene som til enhver tid finnes.

Kirken har en guddommelig og en menneskelig side. Den er derfor en organisme og en organisasjon. Den er Jesus legeme og et menneskelig fellesskap med mulighet både for å handle galt og handle rett.

For kirkesamfunnene i den synodal-episkopale tradisjonen vil det være viktig å fremheve at kirken er tilstede i den lokale menighet, der man samles rundt Guds ord og dåp og nattverd, tilbedelse og oppbyggelse til et kristent liv. I menighetens samling omkring evangeliet, dåpen og nattverden finner kirkens fellesskap sitt grunnleggende uttrykk. Man vil samtidig alltid ha en bevissthet om at man er del av et større og overgripende fellesskap, Jesu Kristi kirke på jord. Kirkens strukturer, både de leke og de ordinerte tjenestene i kirkene, er nødvendige for at kirken kan fungere som kirke. Innenfor denne tradisjonen vil man allikevel legge vekt på at strukturene kan forandres og er underordnet kirkens vesen som Kristi legeme.

For kirkene i den synodal-episkopale tradisjonen er det også viktig å vektlegge sammenhengen mellom tro og liv, rettferdiggjørelse og helliggjørelse og både de enkeltkristnes og kirkesamfunnenes ansvar i samfunnet og i verden. I disse kirkene finnes det diakonal virksomhet som forstås som en integrert og nødvendig del av kirkens virksomhet. Kirken er én, og kirken er Jesu Kristi kirke. På tross av at kirken er én, er den likevel splittet. Til ulike tider i historien har kirken blitt delt, enten ved at noen grupper er blitt utestengt fra kirken og deretter dannet sitt eget kristne fellesskap, eller ved at noen har brutt ut og avvist de som har hatt autoritet over den kirke de har tilhørt. At kirken er splittet er ikke i tråd med Jesu vilje. Splittelsen i kirken er tydeligst mellom de store kirkefamilier. Dette kommer til uttrykk både rent organisatorisk og ved at en ikke kan feire nattverd sammen. Kirker innenfor denne tradisjonen ønsker å ha et åpent nattverdsbord.

Innenfor den protestantiske kirkefamilie har det i noen tilfeller forekommet sammenslåing av kirker. En slik sammenslåing er med på å hele de sår et oppsplittet legeme har. Samtidig ser vi at det innenfor en protestantisk tradisjon er mange som hevder at det er tjenlig med mange ulike kirkesamfunn og at alle forsøk på en organisatorisk enhet er unødvendig. Disse vil fremheve at det er den åndelige enheten som teller, ikke den organisatoriske. Mange av de protestantiske kirker ønsker å vektlegge enheten i et forsonet mangfold.

Denne modellen tar både høyde for behovet for en synlig enhet, basert på en gjensidig anerkjennelse og overenskomst når det gjelder de grunnleggende trossannheter, og et legitimt og forsonet mangfold, som vil være en naturlig del av det å være forskjellige kirker med forskjellige tradisjoner og kulturer og kontekster.

På tross av sterke meninger og fremhevelse av eget teologisk ståsted, vil det være få, om noen, som hevder at de alene har den hele og fulle sannhet. Selv om det kan være vanskelig for noen å erkjenne svakheter ved eget kirkesamfunn, er det en erkjennelse av at vi har kun del i den fulle sannhet sammen med hele kristenheten.

Kirkens enhet er ikke noe vi slutter oss til eller avviser, kirkens enhet er en gave. Derfor er det vårt kall og vår glede hele tiden å søke å virkeliggjøre denne enhet gjennom bønn, gudstjenestefellesskap og gjensidig anerkjennelse av vår tilhørighet til det ene Jesu Kristi legeme. En slik tilnærming er bare mulig i kraft av Den hellige ånd.

3.4 Kongregasjonalistisk forståelse

Trossamfunn og nettverk av frie, selvstendige, lokale menigheter har det til felles at de ser på menigheten/kirken som uttrykk for Guds hellige folk i verden, skapt av ham på grunnlag av Kristi død og oppstandelse og kalt av ham ved omvendelse, tro og dåp. I tråd med kirkens vesen og oppdrag er menigheten stedet for gudstjenestefellesskap og for oppdraget om å gjøre mennesker til Kristi etterfølgere. Frie menighetsbevegelser betrakter seg som en del av – og anerkjenner – den universelle kirken som til alle tider har bekjent Jesus som Herre og Frelser. Den legger vekt på å framelske menigheten som et åndsdyt fellesskap for alle generasjoner..

Tanken om kirken som selvstendige, lokale menigheter (kongregasjonalismen) har sine spor tilbake til 1500-1600-tallet, da frimenighetsidealet prinsipielt ble utformet. Et fellestrekk var at man avviste enhver autoritativ instans som bestemmende for den lokale menighets indre selvstyre. Menigheten skulle ellers være fristilt fra enhver statlig binding, strukturen skulle hentes fra Det nye testamentets skrifter, fellesskapet skulle bare bestå av troens barn som frivillig hadde tilsluttet seg fellesskapet ved tro og dåp, og beslutningsprosessen skulle være grunnleggende demokratisk. Man anså at dette var en direkte utledning av det nytestamentlige allmenne prestedømme og tanken om at alle Guds barn har Den Hellige Ånd.

Også dette kirkesynet trekker trådene tilbake til Jesus og urmenigheten. Bekjennelsen av Jesus Kristus gjorde troens folk til Jesu Kristi kropp i verden. De første kristne dannet sine husfellesskap og menigheter, og denne kirkeforståelsen anser seg derfor å stå i en åndelig og innholdsmessig tradisjon med de første kristne menighetene, slik de avtegnes i apostolenes gjerninger og i brevene. Det er et kirkesyn som har *de enkelte lokale menighetene* som sentrum og hjerte. Det er her det kristne livet leves, og det er her misjonsbefalingen

realiseres. Bakgrunnen for dette var tanken om at Det nye testamente bare kjenner til én menighetstype: «menigheten på stedet» - i bestemt form entall. Det var et fellesskap uten tunge administrative overbygninger eller en geistlighet som hadde spesielle privilegier. Den var tjenestebasert ved at den enkelte kunne tjene fellesskapet med de nådegaver de hadde. Menighetene indre liv, forkynnelse og forvaltning var avhengige av de forkynnende tjenestegavene som omtales i Ef 4, 11, og av demokratisk valgte ledere som tjente som eldste og hyrder. Frimenighetsprinsippet har vært opptatt av i største mulig grad å forholde seg til «det bibelske mønsteret»; dvs. at man vil forsøke å etterleve idealene fra den kirkestruktur som synes å ligge tette opp til Det nye testamente.

Det nasjonale fellesskapet - forstått som summen av de lokale menighetene - er i de kongregasjonalistiske kirkesamfunn og menighetsbevegelser organisert forskjellig. Noen har et tydelig nasjonalt lederskap mens andre er mer nettverksbasert. De som har tillitsverv på nasjonalt nivå, arbeider på vegne av det lokale lederskapet og har sin forankringsmessige basis i lokale menigheter. I den kongregasjonalistiske ordningsforståelse er den nasjonale struktur ikke til for sin egen skyld. Den anfekter heller ikke lokalmenighetenes indre selvstyre, og det vil alltid være lokalmenighetenes vekst og utvikling som er det sentrale fokus også for dem som har mer overordnede oppgaver på vegne av menigheter som ut fra egne, frie beslutninger har valgt å definere seg som del av et mer landsdekkende fellesskap. Å finne den rette balanse mellom fellesskap og selvstendighet slik at det blir en dynamisk dobbeltbevegelse mellom den nasjonale og den lokale dimensjon i kirkesynet, har alltid vært viktig i en kongregasjonalistisk menighetsstruktur.

Men selv om den grunnleggende struktur i Det nye testamente er lokale, selvstendige menigheter, finner vi likevel få - om noen - advarsler i mot at det mellom selvstendige menigheter etableres fellesordninger som man slutter seg til i form av en eller annen nettverksstruktur som sprenger rammen for lokalmenighetens geografiske myndighetsområde. Frykten for noen «overkirkelige» strukturer er ikke særlig synlig i NT; av naturlige grunner: tekstene omtaler en tid der denne type strukturer enda ikke hadde rukket å bli etablert - selv om vi kan se spor av en lære- og ordningsmessig former i pastoralbrevene. Ledermøtet i Jerusalem og Paulus sine innsamlingsreiser forutsatte imidlertid at det var ulike former for kontakt og samarbeid ut over lokalt nivå. Mye tyder på at det nettopp var den felles veiledningen som i første rekke ble gitt av apostlene - i særdeleshet av Paulus - og formidlet ved hjelp av reisende forkynnere, som bidro til den enhet i tro og lære som vi finner i Det nye testamente. Derfor har menigheter som har vedkjent seg en kongregasjonalistisk struktur gjerne sett behovet for å utvikle moderate former for fellesstrukturer på nasjonalt nivå innenfor det handlingsrom som det frie menighetsprinsippet stiller for hånden. Hovedmotivet er hele tiden å utvikle sunne og gode lokale menigheter. Ef 2,20-21; Matt 28,18-20; Apg 2, 1-4; 1 Kol 1, 2; 1 Fil 1, 1; 1 Kor 1, 2; Rom 1, 1; Tit 1, 1; 2, 1; 2 Tim 1, 13-14; 1 Kor 3, 5-9.

4.0 Kirkenes selvpresentasjon

Ortodokse

4.1 Den Etiopiske Ortodokse Kirke i Norge (observatører)

Internettadresse: www.ethio-orthodox.no

Det er opprettet 4 etiopisk ortodokse menigheter i Norge, i Oslo, Bergen, Stavanger og Kristiansand. med i alt 250 medlemmer. På 400-tallet kom kristendommen til Etiopia, og dermed ble det et av de første kristne land i verden. Kirkens tro er utledet fra den apostoliske arv og vitnesbyrdene i Det nye testamente på bakgrunn av Det gamle testamente. Troen har vært beskrevet og tolket av kirkefedrene både i de gamle klostrene og i undervisningen i menighetene. Den fortsetter som en levende realitet i kirkens liv, i tilbedelsen, forkynnelsen og disiplinen. Den etiopisk ortodokse kirke (TEWAHEDO) har 38 millioner medlemmer på verdensbasis og er dermed blant de største av de orientalske kirkene.

4.2 Den greske ortodokse kirke i Norge - "Evangelismos tis Theotokou" (Marias bebudelse)

Internettadresse: www.greskorthodokskirke.no

Én menighet i Oslo med ca 400 registrerte medlemmer

Menigheten ble stiftet i 1965 med hovedformål å tjene de gresktalende gresk-ortodokse i Norge. Menigheten sorterer under metropolit Pavlos Menevissoglou av Sverige og hele Skandinavia, basert i Stockholm, som tilhører det økumeniske patriarkatet i Konstantinopel. Det avholdes regelmessig gudstjenester i vår kirke av arkimandritt f. Evmenios Lykakis, som er vår menighetsprest, og andre prester som alle kommer fra Hellas.

Det greske ortodokse samfunn i Norge representerer en mindre gruppe av en stor ortodoks familie på ca 200 millioner mennesker. Vi har vår teologi, vår liturgi av bysantinsk ritus, våre tradisjoner, som bygger på kristne verdier, respekt og kjærlighet for våre nærmeste i vår over 2000 års historie.

Vi samarbeider også med andre og arrangerer seminarer om religiøse, kulturelle og andre relevante emner, med deltakelse fra Den norske kirke, ortodokse og katolske kirkesamfunn i Norge, andre greske foreninger, med den greske ambassade og universitetet.

4.3 Den ortodokse kirke i Norge – Hellige Nikolai menighet

Internettadresse: www.ortodoks.com

To menigheter, hl. Nikolai i Oslo og Kristi forklarelse i Stavanger, 4 kirkeforeninger, i Neiden, Bodø, Bergen, Sandnes, med i alt ca. 1000 medlemmer, samt hl. Trifon kloster i Hurdal og Johnsegardsakademiet i Bygstad.

Trossamfunnet ble stiftet i 1931 av fortrinnsvis russiske immigranter og flyktninger bosatt i Oslo, som en del av "Erkestiftet for ortodokse menigheter av russisk tradisjon i Vest-Europa" (sentrum i Paris), som igjen er et eksarkat i Konstantinopels økumeniske patriarkat. Som sådan representerer menigheten den ortodokse tro (dogmatikk), liturgi og kirkerettslige ordninger (kanoner). Menigheten er multinasjonal og er i ferd med så vel språklig som kulturell tilpasning til det norske samfunnet. "Den ortodokse kirke i Norge" seg også som en gjenopptakelse av den ortodokse historie i Norge som startet med kristningsverket (hl. Sunniva, hl. Olav, hl. Halvard), men som ble avbrutt med skisma i 1054, og det fremstøt som fant sted i østre Finnmark på 1500-tallet (skolte-misjonen, hl. Trifon).

4.4 Den Serbisk-ortodokse kirke i Norge - HL.Vasilije Ostroski

Internettadresse: <http://www.vasilijeostroski.no>

Katolske

4.5 Den katolske kirke

Internettadresse: www.katolsk.no

Antall menigheter og medlemmer: 3 bispedømmer, 34 menigheter, ca. 61 000 registrerte medlemmer.

Den katolske kirke er ifølge medlemstallet det nest største kristne kirkesamfunnet i Norge. Søndagens messefeiring står sentralt i katolikkenes fromhetsliv som det jevne pulsslag i det kristne livet. Den katolske kirke kom til Norge med kristningen av landet og preget i over 500 år norsk kultur. De mange vakre middelalderkirkene er tydelige spor fra denne perioden. Da kongen av Danmark-Norge i 1537 innførte den lutherske reformasjonen, ble Den katolske kirke forbudt. Først i 1843 kunne den igjen etablere seg i landet. I dag kommer medlemmene fra de fleste land i verden, og Den katolske kirke fremstår i Norge som en verdenskirke i miniatyr.

Episkopal-synodale

4.6 Den anglikanske kirke i Norge (The Anglican Chaplaincy in Norway)

Internettadresse: www.osloanglicans.net

En menighet i Norge med ca. 1800 medlemmer

Den anglikanske kirke i Norge tilhører bispedømmet i Europa, et av bispedømmene i "The Church of England", og er en del av den verdensspennende anglikanske kirke.

Kirken styres av General Synod som består av representanter for biskopene, prestene og lekfolket. Kirken beskrives som "katolsk og reformert" og det teologiske grunnlag er "Bibelen, tradisjon og fornuft".

I Norge holdes engelske gudstjenester regelmessig på fire steder – St Edmunds kirke i Oslo (fra 1884), i Bergen, Stavanger og Trondheim. Menigheten gjenspeiler både anglikanismens internasjonale karakter og kirkens bredde med forskjellige kirkesamfunn representert. Den anglikanske kirke i Norge tilknyttet til Den norske kirke ved Porvoo avtalen.

4.7 Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Internettadresse: www.frikirken.no

83 menigheter og 21 749 medlemmer

Frikirken ble grunnlagt i 1877. Bakgrunnen var at kirken ikke skulle styres av staten, men av troens bekjennere. Den ledes av et hovedstyre (synodestyre), der formennene også er kirkens øverste tilsynsmenn. Styret velges av synodemøtet, med utsendinger fra alle menighetene. Kirkestrukturen er presbyterial-synodal. Synoden har øverste styringsmyndighet og presbyteriene har tilsynsansvar innen sitt tilsynsområde.

Frikirken oppsto i krysningpunktet mellom reformbevegelsen i Den norske kirke og de lutherske vekkesbevegelser. Dette vises i en mer lavkirkelig gudstjenesteform, med vekt på deltagelse fra lekfolket. Det vises også i en viss spenning mellom en "kirkelig" og en "evangelikal" menighetsforståelse.

Frikirken driver ytre- og indremisjonsarbeid, barne- og ungdomsarbeid, undervisningsvirksomhet og diakonalt arbeid. Frikirken doper barn og har et åpent nattverdbord.

4.8 Den finländska evangelisk-lutherska församlingen i Norge

Internettadresse: www.finskekirken.com

En menighet som omfatter samtlige i Norge bosatte medlemmer av Den finske kirke, dvs. ca. 4 900.

Norjan suomalaisen evankelis-luterilainen seurakunta ble startet i 1994 og gir et kirkelig tilbud til finner bosatt i Norge.

Menigheten er en del av Den finske kirken i utlandet.

Menighetens oppgave er å fremme gudstjenesteliv og annet kristent menighetsarbeid på finsk og svensk, og utføre kirkelige handlinger som dåp, vigsel og begravelse.

fri kirken

4.9 Den norske kirke

Internettadresse: www.kirken.no

Den norske kirke er delt inn i 11 bispedømmer, 105 prostier og 1285 sokn. Hvert bispedømme ledes av biskop og bispedømmeråd. Det er et menighetsråd for hvert sokn. De fleste nordmenn (ca. 83 %) tilhører Den norske kirke.

Den norske kirke er et evangelisk luthersk kirkesamfunn og forstår seg selv som videreføringen av den kirke som ble etablert i Norge ved slutten av det første årtusen. I dag er Den norske kirke del av et bredt fellesskap av kirkesamfunn i vårt land. Som folkekirke har kirken blitt formet av og har satt sitt preg på kultur, historie og samfunnsliv. I Strategiplan for Den norske kirke heter det at Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

4.10 Den svenska kyrkan i Norge – Margaretaförsamlingen

Internettadresse: www.svenskakyrkan.no

Antall medlemmer i Norge: 13 100

Margaretaförsamlingen i Oslo är hemorten för Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar i Norge. Verksamhet startade då Svenska kyrkan sände en svensk präst till Oslo 1911 för att här bedriva kyrkligt arbete bland svenskar. Margaretaförsamlingen är en del i den svenska utlandskyrkan (motsvarande "Sjömannskirken" i Norge) och lyder därmed under biskopen i Visby och följer den Svenska kyrkans Evangelisk Lutherska ordning. Av församlingen byts en fjärdedel ut varje år, det gäller i synnerhet de yngre medlemmarna, vilket präglar verksamheten som ett kyrkligt, kulturellt och diakonalt center och som komplement och inkörsport till Den Norska Kyrkans verksamhet. Gudstjänster firas också i Bergen, Stavanger, Skien, Ålesund m fl platser.

4.11 Den tyskspråklige evangeliske menigheten i Norge

Internettadresse: www.deutschegemeinde.net

Én menighet med 650 medlemmer som har et menighetshus i Oslo og arrangementer flere andre steder i landet.

Menigheten ble grunnlagt i 1908/09 og har i 100 år vært møteplass for mennesker med ulike trosretninger fra forskjellige land. Men språket i denne kristne menigheten har alltid vært det samme.

Ved siden av gudstjeneste har vi et menighetsliv med tilbud til ulike aldersgrupper, kulturaktiviteter, religionsundervisning ved den tyske skolen i Oslo og er et kontaktsted for både nordmenn og tyskere.

Vi er én av ca. 140 tysktalende evangeliske menigheter på verdensbasis som kon-

DEN NORSKE KIRKE

Svenska kyrkan
MARGARETAKYRKAN OSLO

traktsmessig er knyttet opp mot EKD, paraplyorganisasjonen til de tyske evangeliske "Landeskirchen".

4.12 Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (observatører)

Internettadresse: www.delk.no

14 menigheter med ca. 3 400 medlemmer

Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn er Norges eldste lutherske frikirkesamfunn, stiftet i Vestfold i 1872 av en del grupper innenfor den store folkevekkelsen som fulgte med Hans Nielsen Hauges virksomhet omkring århundreskiftet (1796 1804). Hovedkontoret er i Tønsberg. Kirkesamfunnet driver sju kristne grunnskoler og har misjonsarbeid i flere land i samarbeid med lutherske misjonsorganisasjoner. Samfunnet utgir Kirkebladet "Underveis", og en stiftelse innen Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn eier og driver leirstedet Bondal Fjellstue i Tuddal, Telemark.

Kirkesamfunnet tror at Bibelen er Guds inspirerte, ufeilbare og troverdige ord og den overordnede norm og kilde for tro, lære og liv. DELK har samme bekjennesskrifter som Den norske kirke.

Tilsynsmannen som er valgt blant prestene, er øverste leder. Årsmøtet er Det evangelisk-lutherske kirkesamfunns øverste organ. Hver menighet velger blant sine medlemmer de som skal ta seg av kirkelige og praktiske oppgaver, herunder eldste, personer til diakonitjeneste, skolestyrerepresentanter og delegater til årsmøtet. Menighetens prest og eldste har hyrde- og lederansvaret i hver menighet, og møter i Hovedstyret.

4.13 Frelsesarmeen

Internettadresse: www.frelsesarmeen.no

112 korps (menigheter) med 6 911 voksne medlemmer

Frelsesarmeen kom til Norge i 1888, som en del av den internasjonale bevegelsen, The Salvation Army. I tillegg til korpene er det nærmere 80 sosiale enheter.

Barne- og ungdomsarbeidet omfatter 5 812 registrerte medlemmer. Arbeidet ledes fra Frelsesarmeens Hovedkvarter i Oslo.

Ukemagasinet Krigsropet har utkommet siden 1888.

Frelsesarmeens seremonier er barnevelsignelse, juniorinnvielse, konfirmasjon og soldatinnvielse, men vi praktiserer ikke dåp og feirer heller ikke nattverd. Det foretas vielser og begravelser. Frelsesarmeens ordinerte ledere kalles offiserer.

Frelsesarmeens oppdrag: Frelsesarmeen er en internasjonal evangelisk bevegelse og en del av den universelle kristne kirke. Budskapet bygger på Bibelen. Tjenesten er motivert av kjærlighet til Gud. Oppgaven er å forkynne Jesu Kristi evangelium og i hans navn møte menneskelige behov uten diskriminering.

4.14 Metodistkirken i Norge

Internettadresse: www.metodistkirken.no

47 menigheter med 12 479 medlemmer

Metodistkirken ble grunnlagt i 1856 og tilhører den verdensvide United Methodist Church med korset og flammen som symbol. Den ledes av en biskop og to tilsynsmenn, og styres gjennom konferanser. Årskonferansen er høyeste myndighet nasjonalt. Metodistkirken er koneksjonal fordi vi i alle ledd er bundet sammen i et gjensidig forpliktende fellesskap. Metodistkirkens identitet er i skjæringspunktet mellom det kirkelig og vekkelsesbevegelsen, og er åpen for ulike åndelige uttrykksformer. Utover det er det økumenikk, diakoni og misjon som i stor grad kjennetegner kirken. De sosiale prinsipper uttrykker vårt samfunnsengasjement. Metodistkirken døper barn og har et åpent nattverdbord.

4.15 Syvendedags Adventistsamfunnet (oftest bare "Adventistsamfunnet") (observatører)

Internettadresse: www.adventist.no

4 600 voksne, dømte medlemmer i 65 lokale menigheter
Syvendedags Adventistsamfunnet er et protestantisk kirkesamfunn med Bibelens kanoniske bøker som eneste bekjennesskrift.

Adventistene har et baptistisk dåpssyn, inviterer til åpent nattverdbord og ser med forventning fram til Jesu gjenkomst. Vi feirer sabbaten, den sjuende dagen fordi det da også er sabbat "for Herren din Gud", og som en feiring av menneskets hvile i Guds fullbrakte verk. Skapelsen innebærer fellesskap med hele Guds skapte verden, og adventister engasjerer seg derfor i helse- og skolevirksomhet, utviklings- og nødhjelpsarbeid.

Kongregasjonalistiske

4.16 Det Norske Baptistsamfunn

Internettadresse: www.baptist.no

84 menigheter med ca. 11 000 medlemmer

I 2010 feirer Det Norske Baptistsamfunn (DNB) 150-årsjubileet for den første baptistmenigheten i Norge. Samfunnet består av selvstendige menigheter spredt over hele landet. Baptistene støtter seg på de oldkirkelige bekjennelser og samarbeider godt med andre kirkesamfunn, men understreker tros- og tankefrihet også i møte med vanskelige spørsmål. Sentralt i kirkeforståelsen står tanken om at menigheten består av fellesskapet av troende som selv har valgt dåpen.

DNB har et sekretariat ledet av generalsekretæren med ansvar for fellesoppgaver, strategi og misjon nasjonalt og internasjonalt. DNB driver Holtekilen folkehøgskole og er medeier i Høyskolen for Ledelse og Teologi. Egne organisasjoner er ansvarlig for kvinne- og barne-/ungdomsarbeid. De siste årene har DNB utviklet seg til et multikulturelt kirkesamfunn. Integrasjon og menighetsplanting er et satsningsområde og mer enn 25 % av baptistene i Norge er nå innvandrere.

På verdensbasis har DNB et aktivt engasjement innenfor Baptistens Verdensallianse (BWA) og Den Europeiske Baptistføderasjon (EBF).

4.17 Det norske misjonsforbund (Misjonsforbundet)

Internettadresse: www.misjonsforbundet.no

Antall menigheter: ca 100. Det er ca 8 500 medlemmer i misjonsmenighetene og det er ca. 9 500 registrerte medlemmer i trossamfunnet. Disse tallene er kun delvis overlappende, slik at det totale medlemstall er ca 14 000.

Det norske misjonsforbund ble formelt stiftet i 1884.

Misjonsforbundet er et fellesskap av menigheter som står sammen om visjonen Guds barns enhet og menneskers frelse. Misjonsforbundet er organisert både som en organisasjon og et trossamfunn. Medlemmene har samvittighetsfrihet i spørsmål som dåp, nattverd og medlemskap i Den norske kirke.

Misjonsforbundet kjennetegnes av frie og selvstendige menigheter med iver for enhet og fellesskap, misjon og diakoni både lokalt, nasjonalt og globalt. Misjonsforbundet har fellesarbeid i Sør Amerika, Afrika og Asia. Videre har vi to skoler i Kristiansand, Ansgar Teologiske Høgskole og Ansgar bibelskole.

Internasjonalt er misjonsforbundet tilsluttet IFFEC (International Federation of Free Evangelical Churches) med ca 50 medlemsland.

4.18 Guds Menighet Vegårshei

Internettadresse: www.gudsmenighet.no

En menighet, antall medlemmer: 965

Guds Menighet Vegårshei ble stiftet 22. juni 1889 med Knut Aas som stifter og første forstander. Menigheten er et resultat av en vekkelse som gikk over bygdene og det ble et brudd med statskirken. Menigheten er en evangelisk menighet med et livskraftig og voksende arbeid. Den har ingen binding til noen konfesjon, men praktiserer barnedåp. Den ledes av et eldsteråd og lederskap. Menighetsmøtet/årskonferansen er den øverste myndighet. Fellesskapsbygging og misjonsarbeid er i fokus. Menigheten er med i økumeniske sammenhenger. Samtidig er den bevisst sine røtter og særpreget som en fri og selvstendig menighet.

4.19 Menigheten Karisma Senter

Internettadresse: www.karisma.no

Én menighet i Stavanger med 475 medlemmer

«Menigheten Karisma Senter» er en frittstående, evangelisk menighet lokalisert i Stavanger, og med virksomhet nasjonalt og internasjonalt.

Karisma Senter er en internasjonal flergenerasjonsforsamling med fokus på den unge generasjonen. Gudstjenester og arrangement har et ungt uttrykk, og preges også av et sterkt innslag av medlemmer og besøkende fra mange ulike nasjonaliteter.

Historisk har menigheten sin bakgrunn i pinsebevegelsen og ble opprinnelig grunnlagt i 1916 under navnet «Zion Menighet», men ble i oktober 1988 omstrukturert og tok navnet «Menigheten Karisma Senter» og har formulert sin visjon slik:

- å være en menighet som forkynner Guds Ord i Den Hellige Ånds kraft, slik at mennesker blir forvandlet og kommer inn i Guds plan med sine liv.

Menigheten praktiserer baptistisk dåp og ledes av pastor i samarbeid med styre/lederråd.

Menigheten vektlegger gode relasjoner til andre menigheter lokalt og nasjonalt.

4.20 Oslo kristne senter

OSLO KRISTNE SENTER

Internettadresse: www.oks.no

Ca. 3 050 registrerte medlemmer

Oslo Kristne Senter ble grunnlagt i 1985. Hovedsenteret ligger på Kjeller nord for Oslo. Foreløpig har man også plantet 4 andre menigheter. Ut fra Jesu ord om at Han vil bygge sin menighet, er vårt fokus menighetsbygging, menighetsplanting og menighetsvekst.

Drømmen er å se livet fra Jesus og de første kristne i vår moderne tid, praktisert på en måte som er relevant i dag. Derfor er parolen «menighet for en ny tid» ganske dekkende. Læremessig er vi basert på Guds nådes evangelium, forkynt i Ånd og kraft med de tegn som følger med.

4.21 Oppdal Kristne Senter

Internettadresse: www.oppdal.com/oks

Én menighet med ca. 250 medlemmer.

Oppdal Kristne Senter er en frittstående, evangelisk menighet, registrert som eget trossamfunn. Menigheten driver et aktivt arbeid på mange områder der barne- og ungdomsarbeidet har høy prioritet. Det er søndagsskole/barnegrupper, speider (NSF) og tenåringsarbeid. Menigheten driver heldagsbarnehage og har grunnlagt/startet kristen grunnskole (1.-10. klasse). Menigheten ledes av pastoren sammen med pastorrådet/styret. Grunnleggende lærestandpunkter: Bibelen er Guds inspirerte ord. Det finnes én sann Gud, en treenig Gud. Mennesket blir frelst ved tro

og bekjennelse. Menigheten har en baptistisk dåpspraksis. Enhver gjenfødt kristen kan bli medlem i menigheten. Menigheten bekjenner seg til den apostoliske trosbekjennelse.

4.22 Pinsebevegelsen i Norge

Internettadresse: www.pirsebevegelsen.no

Antall menigheter er 280 og antall medlemmer 45 000

Pinsebevegelsen i Norge består av kongregasjonalistiske (selvstendige), lokale menigheter fordelt på alle landets fylker. Den har en 100-årig historie her til lands, og er landets største frikirkesamfunn. Den framholder Bibelen som Guds ord, praktiserer en baptistisk dåpsform og bekjenner seg til de klassiske evangeliske sannhetene slik de framkommer i de oldkirkelige bekjennelser. Det drives et omfattende barne- og ungdomsarbeid, samt et bredt misjons- og bistandsarbeid på fem kontinenter. Hver menighet er selvstendig, men det er bygd opp en rekke nasjonale støttefunksjoner som Lederråd, Etisk Råd, Tilsynsråd; forkynnerfelleskap, sjelesorgkontoret Synzygus, bibelskoler, folkehøyskoler, høyskole og ukeavis.

4.23 Vennes Samfunn Kvekerne

Internettadresse: www.kveker.no

Tre menigheter (Stavanger, Oslo og Kristiansand), andaktsgrupper bl.a. i Bergen, Bø og Mandal, i alt ca. 150 medlemmer.

Grunnlagt i Norge i 1818.

Vennes Samfunn Kvekerne oppsto i England ca 1650 med røtter i reformasjonens venstre fløy: Alle har mulighet til en direkte og personlig erfaring av det guddommelige. Kirkeforståelsen er kongregasjonalistisk; menighetene som kalles Månedsmøter, samarbeider nasjonalt i et Årsmøte, internasjonalt i en Verdenskomité. Vår teologi er erfaringsbasert, uten bekjennelser eller dogmer som definerer Gud eller det hellige, det ufattelige mysteriet. Ulike trosoppfatninger blant kvekere er kilde til berikelse. Vi ser ikke "Guds folk" som begrenset til bekjennende kristne. Vi bruker ikke dåp med vann eller nattverd med spesielle ord eller elementer, heller ikke ordinasjon. Kvekerne innbyr alle til en times stille andakt.

For kvekere må den indre erfaringen komme til uttrykk i et sosialt vitnesbyrd. Kvekere er blitt ledet til arbeid for avskaffelse av slaveri, fengselsreformer, bedring av forholdene for psykisk utviklingshemmede, og kvekerne har vært pionerer i freds- og forsoningsarbeid. Kvekerhjelp er vår organisasjon for utviklingsarbeid, fred og menneskerett.

Kirkens vesen og oppdrag – et steg på veien mot en fellesuttalelse

Et norsk økumenisk samtaledokument med utgangspunkt i Faith and Order Paper 198: The Nature and Mission of the Church. A Stage on the Way to a Common Statement.

**Utarbeidet av
Norsk teologisk samtaleforum**

INNHold:

Forord	32	IV. I tjeneste til Kristus kommer igjen	66
I. Guds kirke	38	Konklusjon	69
A. Kirkens opprinnelse og vesen – Guds gave og verk	38	Tillegg 1:	71
<i>RAMME 1: Kirkens institusjonelle dimensjon og Den hellige ånds gjerning</i>	39	Medlemmer i Norsk teologisk samtaleforum under arbeidet med <i>Kirkens vesen og oppdrag</i>	
B. Kirken og personene i Treenigheten – fire bibelske modeller	40	Tillegg 2:	73
(a) Kirken som Guds folk	41	A Norwegian Ecumenical Response to <i>The Nature and Mission of the Church</i> from The Norwegian Theological Dialogue Forum, The Christian Council of Norway	
(b) Kirken som Kristi kropp	42		
(c) Kirken som Den hellige ånds tempel	42		
(d) Kirken som fellesskap – <i>koinonia/communio</i>	42		
C. Kirkens oppdrag – tegn på og redskap for Guds hensikt med verden	44		
<i>RAMME 2: Kirken som "sakrament/mysterium"?</i>	45		
II. Kirken i historien	47		
A. Kirken underveis	47		
<i>RAMME 3: Kirken og synden</i>	48		
B. I Kristus, men enda ikke i fullt kirkelig fellesskap	49		
<i>RAMME 4: Grenser for mangfold?</i>	50		
C. Kirken som fellesskap av lokalkirker	51		
<i>RAMME 5: Lokalkirke</i>	52		
III. Et fellesskapsliv i og for verden	53		
A. Kirkens apostoliske tro	53		
<i>RAMME 6: Apostolisk tro og apostolisk tradisjon</i>	54		
B. Dåpen og kirken	55		
<i>RAMME 7: Dåp og ekklesiologi</i>	55		
C. Nattverden/eukaristien og kirken	56		
<i>RAMME 8: Nattverd og kirkefellesskap</i>	57		
D. Kirken og alle de troendes tjeneste	58		
E. Den særskilte tjenesten for fellesskapet	59		
<i>RAMME 9: Den ordinerte tjeneste og kirken</i>	60		
F. Kirkelig tilsyn: Personlig, fellesskapsrettet, kollegialt	60		
<i>RAMME 10: Episkopé og den apostoliske suksesjon</i>	63		
G. Ledelse på regionalt og globalt nivå	63		
<i>RAMME 11: Konsiliaritet og universelt primat</i>	65		
H. Myndighet	65		

Forord

Norsk teologisk samtaleforum (NTSF) offentliggjør herved det økumeniske samtaledokumentet *Kirkens vesen og oppdrag – et steg på veien mot en fellesuttalelse*. Dokumentet er et resultat av at NTSF den siste tiden har drøftet læren om kirken, ekklesiologien. Spørsmålet om hva kirken er og hva som er dens oppdrag er et særlig viktig og utfordrende spørsmål i økumenisk sammenheng. Hvilket syn man har på kirken vil i stor grad også avgjøre hvilket syn man har på målsetninger og metoder i det økumeniske arbeidet for kristen enhet. Og bak de ulike tema det samtales om i økumeniske fora, vil ofte kirkesynet ligge der som en utfordring som krever svar. Ekklesiologi er derfor ikke en perifer tematikk for spesielt interesserte, men et økumenisk grunnlagsspørsmål med avgjørende betydning for det kristne enhetsarbeidet. Bevisstheten om dette ligger bak denne utgivelsen av et norsk økumenisk samtaledokument om emnet. Prosessen med dokumentet har vært krevende, men vi som har deltatt har hatt stor glede av samtalen og håper utgivelsen kan bidra til at den fruktbare samtalen vi har opplevd føres videre. Vi vil videre i dette forordet presentere noe av bakgrunnen for dokumentet.

Den direkte foranledning for *Kirkens vesen og oppdrag – et steg på veien mot en fellesuttalelse* er NTSFs arbeid fra desember 2007 til mai 2009 med Faith and Order Paper 198: *The Nature and Mission of the Church. A Stage on the Way to a Common Statement*. Allerede i 1993 anbefalte den femte verdenskonferansen for Faith and Order (tro og kirkeordning) i Santiago de Compostela i Spania sterkt et studiedokument om kirkens vesen og formål, og et første utkast forelå i 1998 med *The Nature and Purpose of the Church: A stage on the way to a common statement* (Faith and Order Paper 181). Etter å ha mottatt responser fra ulike kirkesamfunn på dette dokumentet, deriblant fra NTSF (2001), ble *The Nature and Mission of the Church* utarbeidet og sendt på høring til medlemskirkene i Kirkenes verdensråd, samt andre aktuelle høringsinstanser, med høringsfrist i januar 2010. Etter høringen vil dokumentet trolig utvikles videre av den internasjonale Faith and Order-kommisjonen.

Norsk teologisk samtaleforum (NTSF) har siden opprettelsen i 1983 vært et økumenisk forum for samtale om teologiske spørsmål i Norge. Fra 2000 har NTSF i dialog med Norges kristne råd (NKR, opprettet 1992) blitt definert som den faste norske, økumeniske "Faith and Order-gruppen" med mål om å kunne bidra med utkast til responser og uttalelser på dokumenter fra det internasjonale økumeniske miljø for styret i NKR. Denne bestemmelsen av virksomheten i NTSF svarer til at forumet helt fra starten av har drøftet ulike internasjonale økumeniske dokumenter. Eksempler på slike er *Dåp, nattverd og*

*embete (Limadokumentet)*¹ og *Vi bekjenner den ene tro*². NTSFs arbeid med Den nikenske trosbekjennelse mellom 1988 og 2000, ble oppsummert i skriftet *Trosbekjennelsen i vår tid. En økumenisk kommentar til Den nikenske trosbekjennelse*³. I tillegg til å gi responser til Faith and Order internasjonalt, har NTSF ønsket å bidra til å gjøre den teologiske samtalen om økumeniske spørsmål kjent blant kristne i Norge gjennom slike og lignende utgivelser. I 2006 ble samtaledokumentet *Israel og Palestina – En økumenisk utfordring utgitt*⁴.

NTSF har gjennom åtte møter drøftet *The Nature and Mission of the Church* med sikte på en økumenisk respons til Faith and Order internasjonalt. I tillegg ønsket vi å benytte anledningen til å lage et norsk økumenisk samtaledokument om ekklesiologi, og dette har stått i fokus på møtene våre. Fra starten var det klart at det ville sprengte tidsrammene i NTSF om vi skulle lage et selvstendig ekklesiologidokument fra grunnen av. Samtidig ønsket vi å gjøre mer enn å lage en norsk oversettelse av *The Nature and Mission of the Church*⁵. Vi valgte derfor å lage det vi omtaler som "et norsk økumenisk samtaledokument med utgangspunkt i Faith and Order Paper 198."

Arbeidsgangen på møtene som har vart fem-seks timer hver gang, har bestått i samtale om deler av *The Nature and Mission of the Church* med utgangspunkt i skriftlige responser fra en eller to av deltakerne i NTSF. Sekretæren i NTSF har deretter laget utkast til en norsk tekst som bygger på samtalen, de skriftlige responsene og den engelske teksten, og utkastet er siden blitt diskutert på neste møte. På de to siste møtene har vi drøftet utkast til helhetlig sluttokument. Løsningen vi har valgt innebærer både muligheter og utfordringer: Ved å ligge tett opp til det engelske dokumentet blir viktige momenter i den internasjonale økumeniske samtalen gjort kjent for en bredere norsk leserkrets. Samtidig innebærer bearbeidningen av dokumentet at samtalen i NTSF også reflekteres i den norske versjonen og at denne dermed er bedre tilpasset norske forhold og den økumeniske samtalen her til lands. Utfordringen er at også en bearbeiding av et så stort dokument er en svært krevende prosess. Vi har derfor ikke hatt mulighet til å gå like grundig inn i alle enkeltheter ved dokumentet, og det har heller ikke alltid vært teologiske årsaker til endringene vi har

1 *Baptism, Eucharist and Ministry*. Faith and Order Paper no. 111, jf. norsk oversettelse ved Anne Berger Jørgensen: *Dåp, nattverd og embete. Limadokumentet med forord av Ivar Asheim*, Verbum Forlag 1983.

2 *Confessing one Faith. Towards an Ecumenical Explication of the Apostolic Faith as expressed in the Nicene-Constantinopolitan Creed (381)*. Faith and Order Paper no. 153, jf. norsk oversettelse ved Vidar L. Haanes, Verbum Forlag 1994.

3 Norges kristne råds skriftserie – nr. 4, Norges kristne råd 2001.

4 Norges kristne råds skriftserie – nr. 14, Norges kristne råd 2006.

5 Sveriges Kristna Råd vil i løpet av 2009 utgi en oversettelse til svensk av *The Nature and Mission of the Church* med den engelske teksten parallelt.

gjort. Noen av endringene skyldes kort og godt et ønske om å lage en enklere og kortere tekst.

De viktigste endringene av og synspunktene på *The Nature and Mission of the Church* som er kommet frem i samtalen i NTSF, fremgår av følgende oppsummering:⁶

1. Strukturen i dokumentet bør forenkles. Færre overskriftsnivåer og flere avsnitt vil lette lesingen. Vi har særlig forenklet strukturen i kapittel I, men også delkapittel III F har færre overskriftsnivåer. Ramme 2 (Kirken som "sakrament/mysterium") er flyttet frem fra kapittel II til slutten av kapittel I fordi vi synes det passer bedre i sammenhengen der. Ramme 10 (*Episkopé* og den apostoliske suksesjon) er flyttet til slutten av avsnittet om kirkelig tilsyn (III F) slik at alle rammer dermed fungerer som en kommentar på slutten av delkapitlene. I den norske teksten er oppdelingen av avsnittene og nummereringen av paragrafene annerledes enn i den engelske teksten. Vi har kuttet ut noen paragrafer og delt opp andre. Dermed er det norske dokumentet noe kortere enn det engelske, men har til sammen omtrent like mange paragrafer.

2. Språket bør forenkles. Vi har til en viss grad forenklet språket. Samtidig har vi beholdt enkelte fagtermer og brukt flere begreper om tema som kan omtales ulikt i ulike kirkesamfunn (*katolsk* som utfyllende til *allmenn*, *eukaristien* som utfyllende til *nattverden*, *kommunion* som utfyllende til *felleskap* og *nattverd*, *innvielse til tjeneste* som utfyllende til *ordinasjon* osv.). Selv om slike termer for enkelte kan virke fremmede, er det et viktig mål for NTSF å bidra til en utvidelse av vårt felles norske økumenisk-teologiske vokabular.

3. I vårt norske dokument har vi ofte brukt andre ord enn "kirke" der den engelske teksten bruker "Church". I hovedsak har vi søkt å skjelne mellom bruken av det teologiske begrepet "kirke" og det mer deskriptive begrepet "kirkesamfunn". På den måten tar vi hensyn til ulike ekklesiologiske posisjoner (jf. ramme 4 og 5) på en mer nyansert måte enn ved å bruke det teologiske begrepet "kirke" hele tiden.

4. I samtalen i NTSF har vi opplevd at rammetekstene der gjenstående økumeniske problemområder behandles er viktige. I det videre arbeidet med dokumentet anbefaler vi at Faith and Order drøfter rammetekstenes rolle i helheten. Av og til er det tendenser til at fellesteksten presses for langt slik at rammetekstene tildels motsier fellestekstens enighet. Vi har forsøkt å unngå dette både i hovedteksten og i rammene og har nyansert både hovedtekst og rammetekst en del steder.

5. Noen av de øvrige teologiske synspunkter på dokumentet som har kommet frem i samtalen i NTSF og blitt innarbeidet i vårt norske samtaledokument er følgende:

- a) En tydeliggjøring av kirkens opprinnelse i Jesu historiske gjerning (frelseshistorisk og kristosentrisk forankring av ekklesiologien, jf. § 2 norsk tekst). Dette er i vårt dokument vektlagt i kapittel I A fremfor den engelske tekstens teologiske omtale av Ordets og Åndens gjerning.
- b) Forholdet mellom kirken og Guds rike bør tas opp tidligere i dokumentet.
- c) Det er ulike meninger i NTSF om hvor hensiktsmessig den bibelske brudemystikken er i omtalen av kirken i dag. For å få en fellestekst og en enklere tekst, har vi kuttet omtalen av kirken som brud i sammenheng med omtalen av kirken som Kristi kropp (I B b).
- d) Guds handling i kirken bør omtales på en måte som tydeligere får frem at Gud også handler i verden utenfor kirkens fellesskap (jf. særlig I B og C i engelsk tekst, I B i norsk tekst).
- e) Vi anbefaler et tydeligere eskatologisk fokus på slutten av dokumentet (kapittel IV), men uten at omtalen av ansvaret for skaperverket og nestekjærlighetens tjeneste for verden svekkes. Fokuset i den engelske teksten på frelse som *transformation* oppleves for ensidig dennesidig.
- f) Vi fant det nødvendig å lage en ny rammetekst der forholdet mellom apostolisk tro og apostolisk tradisjon tas opp (Ramme 6). Dette har i samtalen våre vist seg som en underliggende uenighet som tilsløres om den ikke konkretiseres i teksten.
- g) Vi har valgt en annen måte å omtale de pastorale utfordringene som spriket mellom antall kirkemedlemmer og antall deltakere i kirkens regelmessige gudstjenesteliv utgjør, enn de sosiologiske begrepsparene som er brukt i den engelske teksten (jf. § 51 engelsk tekst og § 38 norsk tekst).
- h) Det er en utfordring å samle ulike dåpssyn i en fellestekst, og vi har arbeidet for en mer inkluderende omtale av dåpen/kristen initiasjon. I rammeteksten har vi samlet punkt f) og g) i den engelske teksten (om dem som ikke bruker vann i dåpen) i punkt f) i den norske teksten og føyd til spørsmålet om overøsing og full neddykking som punkt g). Vi har også føyd til et punkt b) om hva som kreves av kristen praksis for at dåp av spedbarn skal være en legitim praksis.

6 Se også vårt engelske svar til Faith and Order, tillegg 2 bakerst i dette heftet.

i) Vi har arbeidet for å finne en fellestekst om nattverden som fungerer for alle deltakerne. I rammeteksten om nattverden har vi brukt litt andre kategorier enn den engelske originalteksten og inkludert det faktum at enkelte kirkesamfunn ikke feirer nattverd med brød og vin. Vi har også føyd til uenighet om dagen for nattverdfeiringen og innholdet i ukens hovedgudstjeneste.

j) Vi har søkt å finne en omtale av den særskilte tjenesten for fellesskapet som i enda større grad tar hensyn til ulike syn på ordinasjon og innsettelse til tjeneste og ulik praksis på området. Vi har f.eks. brukt "innvielse til tjeneste" som utfyllende til "ordinasjon".

k) Vi ønsker en mer nøktern omtale av tilnærmingen til spørsmål om ledelse på regionalt og globalt nivå, men ser positivt på at også slike emner drøftes i en sammenheng der flere kirkesamfunn deltar i samtale.

l) Vi ønsker en mer balansert omtale av forholdet mellom staten og kirken. Vi oppfatter den engelske teksten som for ensidig harmoniserende på et område som også har rommet betydelige utfordringer for kirkens identitet (jf. § 115 engelsk tekst og § 108 norsk tekst).

I vårt norske samtaledokument har vi i hovedsak beholdt bibelhenviisningene fra den engelske originalen og føyd til nye i tråd med prinsippene derfra. Bibeloversettelsene som er benyttet er Det norske bibelselskaps NT 05 og NO 1978/85. For å forenkle har vi kuttet fotnoter, men noen ganger har vi likevel funnet det nødvendig å ta med referansene i en parentes.

Ved avslutningen av arbeidet med *The Nature and Mission of the Church* vil vi understreke at Norsk teologisk samtaleforum er et samtaleforum og ikke et felleskirkelig læreorgan, og at vårt samtaledokument er "et steg på veien mot en fellesuttalelse", ikke en ferdig utformet og forpliktende fellesuttalelse. Dette innebærer at de som har deltatt i denne prosessen ikke nødvendigvis er enige i alle enkeltheter ved dokumentet. Det innebærer også at teksten ikke er godkjent av det enkelte kirkesamfunn. Sammen har vi likevel som kristne fra 13 ulike kirkesamfunn (se tillegg 2 for deltakerliste) arbeidet frem samtaledokumentet *Kirkens vesen og oppdrag – et steg på veien mot en fellesuttalelse*. Vi vil fremheve betydningen av å ha drøftet dette temaet i et så bredt sammensatt økumenisk forum. Vi som har deltatt i prosessen har lært mye av hverandre og fått utvidet vår forståelse, og vi håper og tror dokumentet vi nå offentliggjør kan bidra konstruktivt til den fortsatte økumeniske samtalen mellom kristne i Norge om hva kirken er og hvordan vi "i Kristus" er kalt til søskenfellesskap i den ene Kristi kirke.

Oslo, ved pinsen 2009

For Norsk teologisk samtaleforum

Roar G. Fotland (leder) og Sigurd Hareide (sekretær)

I. Guds kirke

A. Kirkens opprinnelse og vesen – Guds gave og verk

1. Kirken har dypest sett sin opprinnelse i Den treenige Guds kjærlighetsmysterium og i Guds plan for verden fra evighet av: "For så høyt har Gud elsket verden, at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortaapt, men ha evig liv" (Joh 3,16).

2. I tiden og i historien er kirkens opprinnelse knyttet til Jesu Kristi komme, han som i ord og gjerning brakte Guds rike nær (Mark 1,15), samlet om seg fellesskapet av disipler og grunnla kirken som det universelle gudsfolket. Fra utsendelsen av Den hellige ånd på pinsedagen, er kirkens medlemmer selv sendt ut som Kristi vitner "like til jordens ender" (Apg 1,8). Ut fra sitt sanne vesen er kirken derfor misjonerende - kalt til og sendt ut for å tjene, som et redskap for Kristus og Den hellige ånd, og som et tegn på Guds rike. Som et verk av Kristus og Ånden tilhører kirken Gud. Den er Guds gave og kan ikke eksistere av og for seg selv.

3. I kirkens fellesskap får mennesker ved Ordets og Åndens gjerning ved troen og dåpen del i det eskatologiske Guds rike som enda ikke er kommet i sin fylde, men som allerede nå er tilstede som et "Kristi mysterium" i kirkens liv i verden (Ef 3,4ff). I kirken blir de troende gjort til lemmer på "Kristi kropp", og ved Herrens ord og Herrens nattverd næres, styrkes, utrustes og veiledes de til den fulle realisering av sitt kall i verden.

4. I Den nikenske trosbekjennelse fra 381 (Den nikensk-konstantinopolitanske bekjennelse), som er den økumenisk bredest anerkjente kristne trosbekjennelsen, fremheves fire kjennetegn ved kirken som alle flyter ut fra og illustrerer kirkens avhengighet av Gud – kirken er én, hellig, allmenn/katolsk og apostolisk:

i) Kirken er *én* fordi Gud er dens ene skaper og forløser (Joh 17,11; Ef 4,1-6) som binder kirken til seg selv ved Ordet og Ånden og gjør den til en forsmak på og et redskap for hele den skapte virkelighets forløsning.

ii) Kirken er *hellig* fordi Gud er den hellige (Jes 6,3; 3 Mos 11,44-45) som sendte sin Sønn Jesus Kristus for å overvinne all vanhellighet og kalle mennesker til å være barmhjertige slik hans himmelske Far er det (Luk 6,36). Han helliggjør kirken ved ordet om tilgivelse i Den hellige ånd og gjøre den til sin egen kropp, "Kristi kropp" (Ef 5,26-27).

iii) Kirken er *allmenn/katolsk* fordi Gud er fylden av liv, "han som vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne" (1 Tim 2,4), og som, gjennom Ordet og Ånden, gjør sitt folk til stedet og redskapet for sitt frelsende og livgivende nærvær, fellesskapet "hvor

Den hellige ånd til alle tider gjør de troende til deltakere i Kristi liv og frelse, uavhengig av deres kjønn, rase eller sosiale posisjon" (jf. *Vi bekjenner den ene tro*, § 240). Kirkens allmenne karakter (dens *katolisitet*) innebærer også at kirken er universell og verdensvid, et folk "av alle nasjoner og stammer, folk og tungemål" (Åp 7,9).

iv) Kirken er *apostolisk* fordi Guds Ord, utsendt av Faderen, skaper og opprettholder kirken. Dette Ordet fra Gud er gjort kjent for oss gjennom evangeliet slik det grunnleggende og normativt er bevitnet av apostlene (Ef 2,20, Åp 21,14). De troendes fellesskap lever i og er ansvarlig for overleveringen av den apostoliske tro, uttrykt i kirkens tro og liv gjennom tidene.

5. Som Guds gave og verk er kirken ikke bare summen av enkelttroende i fellesskap med Gud, og heller ikke primært det gjensidige fellesskap av de enkelte troende seg imellom. Kirken er dypest sett de troendes felles deltagelse i Den treenige Guds liv (2 Pet 1,4), kilden og målet for alt fellesskap. På denne måten er kirken både en guddommelig og en menneskelig virkelighet.

Kirkens institusjonelle dimensjon og Den hellige ånds gjerning (RAMME I)

Alle deltakerne i Norsk teologisk samtaleforum (NTSF) er enige i at kirken er Guds verk og at Gud knytter den til seg selv ved Den hellige ånd gjennom forkynnelsen av evangeliet og forskjellige hellige handlinger som av flere kirkesamfunn kalles sakramenter eller mysterier. Kirkesamfunnene har imidlertid ulike synspunkter/oppfatninger når det gjelder:

(a) forholdet mellom forkynnelsen, de hellige handlingene og Åndens gjerning:

Det er ulike syn på om forkynnelsen og de hellige handlingene er midler for eller bare vitner om Åndens gjerning ved det guddommelige Ord. Som følge av dette er det også ulike syn på om Åndens gjerning skjer ved en umiddelbar indre gjerning i de troendes hjerter eller om den også er knyttet til de ytre "nådemidler". Enigheten mellom kirkesamfunnene på dette feltet er større når det gjelder forholdet mellom forkynnelsen og Åndens gjerning enn mellom Åndens gjerning og dåpen, nattverden og andre hellige handlinger.

(b) de institusjonelle konsekvenser av og forutsetninger for kirkens vesen som verk av Ordet:

For noen kirkesamfunn er den ordinerte tjeneste, særlig biskopstjenesten, det effektive midlet til og garantien for nærværet av Guds Ords og Guds Ånds sannhet og kraft i kirken. For andre kirkesamfunn grunnes kraften og påliteligheten til Guds sannhet i Ordets og Åndens suverene virke, og de vektlegger at Ordet og Ånden arbeider gjennom, men om nødvendig også i motsetning til de gitte kirkelige strukturer.

(c) den teologiske betydningen av institusjonell kontinuitet, særlig kontinuitet i biskopstje-

nesten/episkopatet:

For noen kirkesamfunn er denne institusjonelle kontinuiteten det nødvendige midlet til og garantien for kirkens kontinuitet i den apostoliske tro. Andre kirkesamfunn ser det slik at kontinuitet i apostolisk tro er bevart gjennom forkynnelsen av evangeliet, til tross for og til og med gjennom brudd i institusjonell kontinuitet.

Det gjenstår for fremtidig teologisk arbeid å finne ut om videre tilnærming mellom kirkesamfunnene på disse områdene er mulig og hvilke av disse forskjellene som er reelle uenigheter og hvilke som kun er forskjeller i vektlegginger, men ikke uforenlige med hverandre.

B. Kirken og personene i Treenigheten – fire bibelske modeller

6. Den allmektige Gud som skaper kirken og forener den med seg selv ved Ordet og Ånden har åpenbart seg som Den treenige Gud – Faderen, Sønnen og Den hellige ånd. Kirken er forbundet med hver av de tre guddommelige personer på en unik måte. Samlet sett fremhever dette kirkens karakter av fellesskap, *kommunion* (jf. gresk: *koinonia* og latin: *communio*).

7. Kirkens vesen og oppdrag er et viktig tema i Den hellige skrift selv om den ikke gir noen systematisk *ekkesiologi* (lære om kirken). Som normativ kilde til forståelse av kirkens vesen og oppdrag står Bibelen i en særstilling. Derfor må den teologiske refleksjon om kirken alltid være i dialog med og i overensstemmelse med bibelsk lære. Samspillet mellom ulike typer bibelmateriale – fortellinger om de tidlige kristne fellesskap, vitnesbyrd om deres praksis for gudstjenestefeiring og disippelskap, indikasjoner på de ulike roller for tjeneste og lederskap, og til sist bilder og metaforer brukt for å uttrykke fellesskapets vesen – alt dette er ressurser for utviklingen av en bibelsk forståelse av kirken.

8. Sammen med Skriftens eget vitnesbyrd finnes det også en rik ressurs for forståelsen av kirkens vesen og oppdrag i kirkelig tolkning av Skriften gjennom tidene. Den samme hellige Ånd som inspirerte de første fellesskap av troende, søker å veilede Jesu etterfølgere til enhver tid og på ethvert sted i deres streben etter å være trofaste mot evangeliet. Denne skrifttolkningen i kirkens fellesskap gjennom historien er en viktig del av det vi kan omtale som "kirkens levende tradisjon".

9. For å ivareta mangfoldet av bibelske perspektiver på kirkens vesen og oppdrag, er ulike tilnærminger nødvendig. Fire slike tilnærminger – "Guds folk", "Kristi kropp", "Den Hellige Ånds tempel" og "*koinonia*" (samfunn/fellesskap) – er her valgt ut fordi disse tilnærmingene samlet sett kaster lys over den nytestamentlige visjon av kirken som fellesskap (*koinonia*, *communio*) i forhold til Den treenige Gud.

10. En fullt ut dekkende tilnærming til kirkens mysterium krever bruk og samvirke av alle

de bibelske bilder og perspektiver. I tillegg til de fire valgte, kan følgende nevnes: "vintre", "saueflokk", "brud", "familie", "hær", "paktsfellesskap" og "den hellige by, det nye Jerusalem", hver med sitt vesentlige bidrag til vår forståelse. De bibelske bildene utfyller hverandre. Siden hvert bilde stammer fra en spesifikk kulturell kontekst, inneholder de både utilstrekkeligheter og muligheter. Ved å velge fire perspektiver søker vi å forholde oss til Skriften som helhet uten å spille et avsnitt ut mot et annet.

(a) Kirken som Guds folk

11. Ved å kalle Abraham valgte Gud seg et hellig folk. Minnet om denne utvelgelsen kommer stadig til uttrykk i profetenes ord i Det gamle testamentet: "Jeg vil være deres Gud, og de skal være mitt folk" (Jer 31,33; Esek 37,27; gjentatt i 2 Kor 6,16; Heb 8,10). Ved Ordet og Ånden, formet Gud seg ett folk blant alle folkeslagene, som en tjener for alles frelse (Jes 49,1-6). Utvelgelsen av Israel markerte et avgjørende vendepunkt i realiseringen av Guds frelseplan.

12. Pakten mellom Gud og hans folk inneholdt mange sider, blant annet Loven (Toraen), landet og en felles gudstjenestefeiring, men også kallet til å handle med rettferdighet og tale sannheten. Pakten innebar et forpliktende fellesskapsforhold mellom Gud og Guds utvalgte folk (Hos 2; Esek 16) og var samtidig en nådig gave, en dynamisk impuls til fellesskap. Dette kommer særlig tydelig til uttrykk gjennom israelfolkets historie, også når folket bryter pakten. Profetenes løfter om en Messias uttrykker særlig tydelig Guds trofasthet mot sitt folk og mot pakten, et løfte som oppfylles med Jesu Kristi komme.

13. I lys av Jesu tjeneste og lære, hans død og oppstandelse og utsendelsen av Den hellige ånd på pinsedagen, tror kristne at Gud sendte sin Sønn for å gjøre fellesskap mulig for alle mennesker, både med hverandre og med Gud. I kirken, det universelle gudsfolket, manifesteres dette fellesskapet som Guds gave til hele verden. Selv om det er noe genuint nytt ved den pakten Kristus innstiftet, forblir Kirken på mystisk vis forbundet med det jødiske folk, slik en gren er innpodet på oliventreet og har fått sevje fra roten (Rom 11,11-36).

14. I Det gamle testamentet er Israels folk et pilegrimsfolk på vandring mot fullbyrdelsen av Guds løfte til Abraham: "I deg skal alle slekter på jorden velsignes." (1 Mos 12,3). I Kristus ble dette løftet fullbyrdet da han på korset rev ned muren som skilte jøder og hedninger (Ef 2,14). Kirken, som omfatter både jøder og hedninger, er "en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk", "Guds folk" (1 Peter 2,9-10), og et profetisk fellesskap. Samtidig som kristne anerkjenner Jesu Kristi unike prestedømme - han som med sitt offer "én gang for alle" innstiftet den nye pakt (Hebr 9,11-15) - er de også kalt til å uttrykke med sine liv at de er blitt gjort til et "hellig presteskap" og et "hellig folk". I Kristus, som ofret seg selv, bærer kristne hele sitt liv frem som "et levende og hellig offer til glede for Gud" (Rom 12,1). Som profetisk og kongelig folk, søker de å vitne om Guds vilje og påvirke verdens gang. Gjennom tidene fortsetter kirken sin pilegrimsgang til den evige sabbatshvile som

er ”i vente for Guds folk” (Hebr 4,9-11). På den måten er Kirken et profetisk tegn på den fullbyrdelsen av frelseshistorien som Gud vil bringe gjennom Kristus ved Den hellige ånds kraft.

(b) Kirken som Kristi kropp

15. Kristus overvant fiendskapet mellom jøder og hedninger ved å forsone begge med Gud i én kropp ved sin død på korset (Ef 2,16). Kristus er hodet for sin kropp, ”som er Kirken” (Ef 1,23), og samtidig er han den som ved Åndens nærvær gir den liv og forener alle lemmene ”i én kropp enda de er mange” (Rom 12,5; jf. I Kor 12,12).

16. Ved tro og dåp blir mennesker gjort til lemmer på Kristi kropp, i Den hellige ånd (I Kor 12,3-13). Gjennom Herrens måltid fornyes deres deltagelse i Kristi kropp stadig på nytt (I Kor 10,16). Den ene og samme hellige Ånd deler ut sine mangfoldige nådegaver til kroppens mange lemmer (I Kor 12,4 og 7-11) og sørger for dens enhet (I Kor 12,12). Alle Kristi lemmer er utrustet med nådegaver til tjeneste, for at Kristi kropp skal bygges opp (Ef 4,12; Rom 12,4-8; I Kor 12,4-30). Disse gavenes mangfold og særskilte karakter beriker kirkens liv og setter den i stand til å gi et bedre svar på sitt kall til å være Herrens tjener og et virkefullt tegn brukt av Gud til å fremme Guds rike i verden. Bildet av ”Kristi kropp” viser først og fremst til kirkens kristologiske dimensjon, dens bundethet til Kristus, men vitner også om den nære sammenhengen mellom kirken og Ånden.

(c) Kirken som Den hellige ånds tempel

17. Det nye testamente er fullt av henspillinger på forholdet mellom kirken og Den hellige ånd. Selv om det ikke finnes noen eksplisitt metafor for dette forholdet, finnes det et levende eksempel i fortellingen om ildtungene som kom over disiplene i Jerusalem pinsedagens morgen (Apg 2,1-4). De nytestamentlige bilder som svarer tettest til dette forholdet er metaforene ”tempel” og ”hus” fordi Åndens forhold til kirken innebærer at Ånden har sin bolig i kirken og gir kirken liv innenfra. Den hellige ånd gir liv til fellesskapet så det blir en herold og et redskap for den endelige og fullstendige forvandling av hele kosmos som alt det skapte ”sukker og stønner etter” (Rom 8,22-23) - den nye himmel og den nye jord (Åp 21,1).

18. ”Bygd opp på apostlenes og profetenes grunnvoll med Kristus Jesus selv som hjørnestein” er kirken Guds eget husfolk, en hellig bolig hvor Den hellige ånd lever og virker. Ved Den hellige ånds kraft vokser de troende til et hellig tempel i Herren, en ”bolig for Gud i Ånden” (Ef 2,21-22; I Pet 2,5). Fylt med Den hellige ånd vitner (Apg 1,8), ber, elsker, arbeider og tjener de troende i Åndens kraft, i det de lever et liv verdig deres kall og setter ”alt inn på å bevare Åndens enhet, i den fred som binder sammen” (Ef 4,1-3).

(d) Kirken som fellesskap – koinonia/communio

19. Den bibelske termen *koinonia* (fra gresk, jf. latin: *communio*) er blitt sentral i det øku-

meniske arbeidet med å finne en felles forståelse av kirkens vesen og dens synlig enhet. Betegnelsen *koinonia* (fellesskap, delaktighet, kommunion, deling) brukes ikke bare i Det nye testamente, men også i senere perioder. Det gjelder særlig i skrifter av kirkefedrene og 1500-tallsreformatorene som beskriver kirken. Selv om denne betegnelsen i enkelte perioder for en stor del falt ut av bruk, er den i dag gjenoppdaget som en nøkkel til å forstå kirkens vesen og oppdrag. På grunn av den rikdom av meningsinnhold som ligger i denne betegnelsen er den også økumenisk anvendelig til å verdsette de ulike former for og grader av fellesskap/kommunion som allerede deles av de forskjellige kirkesamfunn.

20. Forholdet mellom Gud, menneskeheten og hele skaperverket forøvrig er et grunnleggende tema i Skriften. I beretningen om skapelsen blir mann og kvinne skapt i Guds bilde og bærer derfor i seg en mulighet for og en lengsel etter fellesskap med Gud, med hverandre og med skaperverket som dets forvaltere (I Mos 1-2). På den måten finner hele skaperverket sin enhet i fellesskapet (*koinonia*) med Gud. Dette fellesskapet har sine røtter i skapelsesordningen selv og realiseres delvis i de vanlige menneskelige fellesskap av familie og venner, stamme og folk. I hjertet av Det gamle testamente finnes det særskilte fellesskapet, pakten, etablert av Gud mellom Gud og hans utvalgte folk (2 Mos 19,4-6; Hos 2,18-23).

21. Guds hensikt med skaperverket er forstyrret av menneskelig synd, svik og ulydighet mot Guds vilje og opprør mot ham (I Mos 3-4; Rom 1,18-3,20). Synden skader forholdet mellom Gud, menneskene og skaperverket for øvrig. Den dynamiske historien om hvordan Gud gjenreiser og utvider det opprinnelige *koinonia* når sitt høydepunkt og sin fullbyrdelse i den nye himmel og den nye jords fullkomne fellesskap, grunnlagt av Jesus Kristus (Åp 21).

22. Den grunnleggende verbalform som substantivet *koinonia* er avledet av, betyr ”å ha noe felles”, ”å dele”, ”å delta”, ”å ha del i”, ”å samhandle” eller ”å være i et kontraktsfellesskap som involverer forpliktelser med gjensidig ansvar”. Ordet *koinonia* forekommer i betydningsfulle skriftavsnitt slik som i avsnittene om delaktigheten i Herrens måltid (I Kor 10,16), Paulus’ forsoning med Peter, Jakob og Johannes (Gal 2,9), innsamlingen til de fattige i Jerusalem (Rom 15,26; 2 Kor 8,3-4) og erfaringen av og vitnesbyrdet om kirkens fellesskap (Apg 2,42-45).

23. Ved Kristi død og oppstandelse og i Den hellige ånds kraft, trer kristne inn i fellesskap med Gud og med hverandre gjennom Treenighetens liv og kjærlighet: ”Det som vi har sett og hørt, forkynner vi også for dere, for at dere skal ha samfunn med oss, vi som har samfunn med Faderen og hans Sønn Jesus Kristus.” (I Joh 1,3 – NO 1978/85). Evangeliet, det glade budskap, er å tilby alle mennesker Guds frie gave, å bli født inn til livet i fellesskap med Gud og andre mennesker i kirken (I Tim 2,4; 2 Pet 2,9). Paulus skriver om de troendes forhold til sin Herre som en tilværelse ”i Kristus” (2 Kor 5,17) og om Kristi nærvær i den troende ved at Den hellige ånd ”bor” der (Rom 8,9).

24. Det er bare i kraft av Guds nådes gave ved Jesus Kristus at dypt og varig fellesskap er muligjort; ved tro og dåp får mennesker del i Kristi døds- og oppstandelsesmysterium (Fil 3,10-11). Forent med Kristus, ved Den hellige ånd, føres de sammen med alle som er "i Kristus": De tilhører den oppstandne Herrens nye fellesskap. Siden *koinonia* på denne måten innebærer delaktighet i den korsfestede og oppstandne Kristus, hører det også til kirkens oppdrag å ta del i menneskehetens lidelser og håp. Synlige og håndgripelige tegn på det nye fellesskapslivet kommer til uttrykk ved å motta og dele apostlenes tro, bryte og dele nattverdrødet, be med og for hverandre og for verdens behov, tjene hverandre i kjærlighet, dele hverandres gleder og sorger, gi materiell hjelp, og ved å proklamere og vitne om de gode nyheter ved misjon og felles arbeid for rettferdighet og fred. Kirkens fellesskap består ikke i enkeltindivider, men personer i et samfunnsfellesskap, der alle bidrar til fellesskapets utfoldelse.

25. Kirken eksisterer til Guds ære og pris, for å tjene menneskehetens forsoning i lydighet mot Kristi befaling. Det er Guds vilje at fellesskapet i Kristus som virkeligjøres i kirken, skal omfatte hele skaperverket (Ef 1,10). Kirken er som fellesskap, *koinonia*, et redskap for Guds endelige hensikt og mål med skaperverket (Rom 8,9-21 og Kol 1,18-20).

C. Kirkens oppdrag – tegn på og redskap for Guds hensikt med verden

26. Guds frelsesplan er "å sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord" (Ef 1,10) og på den måten bringe menneskeheten og skaperverket for øvrig tilbake til fellesskapet med Gud og med hverandre. Som en avglans av fellesskapet i Den treenige Gud, er kirken Guds særlige redskap for å nå dette målet. Allerede nå har kirken i Kristus del i det nye livet i Guds rike, og fra ham som "har fått all makt i himmelen og på jorden", er kirken sendt ut for å gjøre alle folkeslag til disipler ved å døpe dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lære dem å holde alt det Jesus har befalt (Matt 28,18-20).

27. Med Jesus Kristus som Herre og Frelser er kristne kalt til å forkynne evangeliet i ord og gjerning og å være en forsmak på Guds rikes virkelighet i verden. Misjon hører derfor til selve kirkens vesen og er en avgjørende konsekvens av kirkens apostolisitet som ikke kan adskilles fra de tre andre kjennetegn ved kirken som vi finner i Den nikenske trosbekjennelse – enhet, hellighet og katolisitet. Om ett av disse kjennetegn svekkes i kirkens liv, skader det kirkens misjonsoppdrag.

28. Gjennom sin gudstjenestefeiring (*leitourgia*), sin nestekjærlige tjeneste (*diakonia*) og sitt vitnesbyrd om evangeliet (*martyria*) deltar kirken i Guds rikes virkelighet. I Den hellige ånds kraft vitner kirken om Faderens utsendelse av sin Sønn som verdens frelser.

29. På samme måte som Kristus i sin sendelse til verden både forkynte Guds ord og tok seg av de som led og var i nød, har den apostoliske kirke helt fra starten kombinert for-

kynnelsen av Ordet og utøvelsen av kjærlighetsgjerninger (*diakonia*).

30. Kirken er kalt til og har fått myndighet til å dele alles lidelse ved å forsvare og ta vare på de fattige, nødlidende og marginaliserte. Det kan innebære både kritisk analyse og avsløring av urettferdige strukturer og arbeid for endringer for et bedre samfunn for alle. Også i forhold til menneskers ødeleggelse av Guds skaperverk skal kirken holde frem ansvaret for å forvalte jorden etter Skaperens hensikt. For kirken er omsorgen for de svake og skaperverket en del av dens profetiske kall i møte med urett. I arbeidet for en bedre verden samarbeider de troende med alle mennesker av god vilje.

31. Kirken er ikke tro mot sin identitet om den ikke vitner (*martyria*) om Guds vilje til å frelse og forvandle verden. Derfor har den fra første stund forkynt Ordet, båret vitnesbyrd om Guds storverk og kalt alle til omvendelse, tro, dåp og nytt liv i Kristus (Apg 2,37-38).

32. Slik Kristi tjeneste førte lidelsens vei til korset, vil også kirken som fellesskap og enkeltpersoner måtte vandre "korsets vei" i sin tjeneste og i sitt vitnesbyrd, noen ganger helt inn i dødens martyrium (Matt 10,16-33 og 16,24.28).

33. Den ene, hellige, allmenne/katolske og apostoliske kirke er et tegn på og et redskap for Guds hensikt og plan med verden. Fordi kirken allerede deltar i Guds liv og Guds kjærlighet, er den et profetisk tegn som peker utover seg selv og frem mot hele skaperverkets mål, fullbyrdelsen av Guds rike. Av denne grunn kaller Jesus sine etterfølgere for "jordens salt" og "verdens lys" (Matt 5,13-14).

34. Som redskap for Guds plan, sendt ut som Kristi disipler, er Guds folk kalt til å vitne om det glade budskap i ord og gjerning. Sammen med alle mennesker av god vilje må kirkens medlemmer arbeide for rettferdighet, fred og omsorg for skaperverket.

35. Kirkens karakter av "mysterium" (Ef 1,9 og 5,32) kan aldri fullt ut gripes bare gjennom kirkens synlige fremtreden. Som guddommelig og menneskelig størrelse må kirkens ytre organisasjonsstruktur derfor alltid bli sett i lys av, verdsatt og vurdert i forhold til Guds frelsesgaver i Kristus slik de feires i den kristne gudstjenesten der kirken manifesteres som "Kristi kropp" (I Kor 10,16-17) og som himmelrikets forsmak (Hebr 12,18-24).

Kirken som "sakrament/mysterium"? (RAMME 2)

Alle deltakerne i NTSF er enige i at kirken er et tegn på og et redskap for Guds hensikt med verden. Mens noen kirkesamfunn uttrykker dette ved å omtale kirken som sakrament eller mysterium, gjør andre det vanligvis ikke, og de er mer eller mindre fremmed for en slik betegnelse.

Kirkesamfunnene som bruker uttrykket "kirken som sakrament/mysterium" vil med dette fremheve kirken som virkekræftig tegn på Guds hensikt med verden, nemlig alle menneskers kall til fellesskap med hverandre, med skaperverket forøvrig og med den treenige Gud selv. Uttrykket fremhever for dem som bruker det også sammenhengen mellom kirken og feiringen av sakramentene, særlig nattverden/eukaristien som "kirkens sakrament", stedet der kirken allerede nå manifesteres som Kristi kropp og som deltaker i det kommende gudsriket.

Kirkesamfunnene som ikke omtaler kirken på denne måten, finner flere grunner til ikke å gjøre det:

- 1) De ønsker en klar distinksjon mellom kirken og sakramentene. Etter deres mening er sakramentene først og fremst nådemidler der Kristus nærer kirken og ikke handlinger der kirken manifesteres.
- 2) De opplever at bruken av "sakrament" kan skygge for det faktum at kirken er et tegn på og instrument for Guds hensikt og plan nettopp som et fellesskap som til tross for sin hellighet, fortsatt er underlagt synden.

Bak denne uenigheten ligger det ulike syn på kirkens rolle i forhold til frelsen. Likevel vil også de som er vant til å kalle kirken "sakrament" fremdeles skille mellom den måten dåpen og nattverden på den ene siden og kirken på den andre siden, er tegn på og redskaper for Guds plan. Og de som ikke bruker uttrykket "kirken er sakrament" vil likevel fremholde at kirken er Guds hellige redskap for hans guddommelige formål (jf. RAMME 3).

II Kirken i historien

A. Kirken underveis

36. Kirken er en eskatologisk realitet som allerede nå foregriper Guds rike. Samtidig er kirken på jorden enda ikke den fulle, synlige virkeliggjørelsen av dette riket. Som historisk realitet er kirken derfor utsatt for tvetydighetene i all menneskelig historie og må stadig gjøre bot og fornye seg for fullt ut å leve opp til sitt kall.

37. Kirken er ikke "av verden", men lever like fullt "i verden" (Joh 15,19 og 17,11). Samtidig som Kristus har lovet at "dødsrikets porter skal ikke få makt over den" (Matt 16,18), er kirken under sin vandring på jorden også underlagt denne verdens betingelser på godt og vondt slik som f.eks.:

- forandring som åpner for muligheten til både positiv utvikling og vekst og negativt forfall og forvrengning;
- individuelle, kulturelle og historiske forhold som kan bidra til en rikdom på innsikt og ulike trosuttrykk, men som også kan føre enten til relativiserende tendenser eller absolutisering av enkeltsynspunkter;

38. Det er også en utfordring for det kristne fellesskap at det ofte er manglende samsvar mellom antallet kirkemedlemmer og antallet som deltar jevnlig i kirkens gudstjenesteliv. Både på dette området og andre områder lever kirken i spenningen mellom idealet og virkeligheten. I møte med slike pastorale utfordringer er det avgjørende at den kirkelige praksis stadig fornyes i troskap mot en sann teologisk visjon av kirken.

39. Kirkens enhet, hellighet, allmenne karakter (*katolisitet*) og apostolisitet er Guds gaver og hører til de vesentlige kjennetegn ved kirkens vesen og oppdrag. Samtidig er det en vedvarende spenning i kirkens historiske vandring mellom det som allerede er gitt og det som enda ikke fullt ut er realisert, og mellom Guds gaver og menneskers svikt og tilkortkommenhet:

40. Den grunnleggende *enhet* som hører til kirkens vesen er allerede gitt i Jesus Kristus. Splittelsen mellom kristne i ulike kirkesamfunn og ofte også innen kirkesamfunnene står i kontrast til denne enheten.

41. Kirkens grunnleggende *hellighet* har sitt opphav i Guds egen hellighet og står i kontrast til synden i kirkens liv i verden.

42. Kirkens grunnleggende *allmenne* karakter (*katolisitet*), er gitt som en gave i Kristus. Den overskrider alle barrierer og kaller kirken til å forkynne Guds ord i hele sin fylde til alle folkeslag. Når ikke et fulltonende evangelium forkynnes for alle, og når kristne er split-

tet, står det i kontrast til kirkens allmenne karakter.

43. Kirkens grunnleggende *apostolisitet* er knyttet til dens videreføring gjennom tidene av apostlenes forkynnelse av det glade budskap om frelsen i Jesus Kristus. Kirken må stadig fornyes i tråd med sitt apostoliske opphav.

44. Til tross for den spenning og tvetydighet som preger kirkens liv i verden, har Kristus gitt sterke løfter om å bevare kirken. Forholdet mellom synd og hellighet i kirken er derfor ikke et forhold mellom likeverdige realiteter som eksisterer på samme nivå. Det er snarere slik at hellighet er bestemmende for kirkens vesen og Guds vilje med den, mens synd er fremmed for begge deler (Rom 6,22-23).

Kirken og synden (RAMME 3)

Alle deltakerne i NTSF er enige i at det finnes synd i kirkens historie, men kirkesamfunnene er uenige i hvordan denne realiteten skal forstås og uttrykkes:

(a) For noen er det umulig å si at "kirken synder" fordi de ser kirken som Guds gave som har del i Guds hellighet. Kirken er Kristi brud, "hellig og uten feil" (Ef 5,25-27); den er Den hellige ånds samfunn, Guds hellige folk, rettfærdiggjort av nåde ved troen på Kristus (Rom 3,22; Ef 2,8-9) og kan som sådan ikke synde. Gaven mottas av skrøpelige mennesker som er i stand til å synde, men syndene til kirkens medlemmer er ikke kirkens synd. Kirken er snarere kilde til frelse og helbredelse (Jes 53; Luk 4,18-19). I tråd med dette perspektivet kan og må man bare snakke om synd hos medlemmer av kirken og grupper innen kirken. Denne situasjonen beskrives i lignelsen om ugresset i hveten (Matt 13,24-30) og ved Augustins formel *corpus permixtum* – en "blandet kropp".

(b) For andre er det mulig å si at kirken synder samtidig som man fastholder at den som skapt av Guds Ord og Ånd, og som Kristi kropp, er hellig og uten synd. Kirken er fellesskapet av alle medlemmene, som til tross for at de som troende er rettfærdiggjort og gjenfødt ved Ånden og er Kristi egen kropp, fortsatt er syndere i denne verden (1 Joh 1,8-10).

(c) Andre igjen tror at selv om man ikke kan snakke om kirkens synder, kan synd i kirken bli en del av systemet og påvirke institusjonen.

Til tross for disse meningsforskjellene angående kirken og synden, er det en grunnleggende enighet blant deltakerne i NTSF om at synd og hellighet i kirkens liv ikke er realiteter på samme plan.

B. I Kristus – men enda ikke i fullt kirkelig fellesskap.

45. En av velsignelsene ved den økumeniske bevegelse har vært den gradvise og økende oppdagelsen av de mange aspekter ved livet i Kristus som våre adskilte kirkesamfunn deler. Vi har alle del i Jesus Kristus selv om vi enda ikke er i full kommunion, fullt kirkelig fellesskap, med hverandre. Denne splittelsen mellom kirkesamfunnene er til skade for kirkens oppdrag. Jesus ba om at hans disipler måtte være ett "for at verden skal tro" (Joh 17,21). Derfor er gjenopprettelsen av alle kristnes enhet en så sentral oppgave å arbeide for. Dette arbeidet skjer gjennom forpliktende dialog om spørsmål som fortsatt skiller, gjennom bønn og fornyelse av de troendes liv.

46. Arbeidet for synlig enhet mellom alle kristne forplikter den enkelte troende og de forskjellige kirkesamfunn til å motvirke enhver ny splittelse mellom og innen kristne kirkesamfunn. Det er et beklagelig faktum at nye spørsmål har skapt splittelse mellom kirkesamfunn nettopp i den perioden der fellesskapet mellom kirkesamfunnene har vokst og mange gamle stridsspørsmål har latt seg løse.

47. Veksten i fellesskapet mellom våre kirkesamfunn utfolder seg innenfor det større fellesskapet av kristne gjennom tidene som kalles "de helliges samfunn" (jf. Den apostoliske trosbekjennelse) og som har sitt mål i tilbedelsen av og i fellesskapet med den treenige Gud - Faderen, Sønnen og Den hellige ånd - til evig tid (Åp 7,9-10; 22,1-5).

48. På skapelsens plan forblir det et naturlig bånd mellom mennesker og mellom menneskeheten og skaperverket forøvrig. Det nye fellesskapslivet i Kristus bygger på og forvandler, men erstatter aldri fullt ut det som først er gitt med skapelsen: "Den som er i Kristus, er en ny skapning" (2 Kor 5,17). Innen historiens grenser overkommer de kristnes nye liv aldri fullstendig de forvrengningene av relasjonene mellom mennesker som er forårsaket av synd. Det nye livet innebærer derfor et stadig behov for bot, gjensidig tilgivelse og gjenopprettelse. Derfor ber også de troende daglig til Gud "forlat oss vår skyld". Og ved forlatelsen av syndene og i kirkens liv tar de allerede del i det fullkomne fellesskapet med Gud, andre mennesker og skaperverket som hører fremtiden til.

49. Mangfold i enhet og enhet i mangfold er Guds gaver til kirken. Ved Den hellige ånd deler Gud ut sine mangfoldige nådegaver til alle de troende slik at det tjener til det gode, til å bygge opp, til tjeneste for fellesskapet og for verden (1 Kor 12,7 og 14,26).

50. Et rikt mangfold av kristent liv og vitnesbyrd springer ut av mangfoldet av kulturelle og historiske sammenhenger der evangeliet har slått rot og blitt etterlevd på autentisk vis. Kirkens fellesskap krever et stadig samspill av kulturelle uttrykk for evangeliet dersom evangeliets rikdommer skal bli verdsatt av hele Guds folk. Problemer skapes: - når en kultur søker å fange evangeliet og hevder å være den ene og eneste autentiske måten å uttrykke evangeliet på;

- når en kultur søker å tvinge sine uttrykk for evangeliet på andre som det ene autentiske uttrykk for evangeliet;
- når en kultur finner det umulig å anerkjenne at evangeliet trofast forkynnes i en annen kultur.

51. Sant mangfold i kirkens fellesskapsliv må ikke kveles, og sann enhet må ikke oppgis. Hver lokalkirke må være et sted der to ting samtidig garanteres; sikringen av enheten og det legitime mangfoldets blomstring. Det finnes grenser for mangfoldet. Innenfor disse grensene er mangfoldet en berikelse, men utenfor dem fungerer det destruktivt for enhetens gave. På samme måte kan enheten, om den blir identifisert med uniformitet, være destruktiv for sant mangfold. En hyrdetjeneste til tjeneste for enheten og ivaretagelsen av mangfoldet er en av mange nådegaver gitt til kirken til tjeneste for fellesskapet.

52. Mangfold er ikke det samme som splittelse. Innen kirken trues Guds fellesskaps gave av splittelser og vranglære, så vel som politiske konflikter og hat. Kristne er kalt til å arbeide ustanselig for å overvinne splittelser, å unngå at legitimt mangfold blir årsak til splittelse og til å leve et liv i forsonet mangfold.

Grenser for mangfold? (RAMME 4)

Selv om alle er enige om det store rom for mangfold i kirken, er det en tendens (bevisst eller ubevisst) til at man ofte verdsetter visse aspekter ved dette mangfoldet mer enn andre aspekter. Dette gjelder særlig synet på mangfold i enkeltspørsmål, f.eks. mangfold i gudstjenestefeiringen. Det er viktig med en åpen samtale i og mellom kirkesamfunnene om hva som er legitimt mangfold og hva som ikke er det.

Kristne i dag legger ulik vekt på kirkelig-konfesjonell identitet. For noen er bevaringen av en slik identitet helt avgjørende for å bevare viktige sannheter og et mangfold i fellesskapet mellom kirkesamfunnene. Andre forstår synlig enhet som et mål utover de særskilte kirkelig-konfesjonelle identiteter. Andre igjen opplever "forsonet mangfold" som den beste modellen. De fleste er uansett enige i at det kreves en åpenhet overfor den enhet Gud kaller oss til, og at bildet av den synlige enheten vil bli klarere etter hvert som vi vandrer videre under Åndens ledelse (Joh 16,13).

De ulike kirkesamfunn forstår sitt forhold til den ene, hellige, allmenne/katolske og apostoliske kirke på ulike måter, og dette har konsekvenser både for hvordan de ser på veien til synlig enhet og hvordan de vurderer andre kirkesamfunns kirkelige status:

(a) En type ekklesiologi identifiserer kirken eksklusivt med sitt eget kirkelige fellesskap og henviser andre fellesskap eller personer som gjør krav på kirkelig status til et ekklesiologisk tomrom. I følge en sterkt modifisert versjon av denne ekklesiologiske posisjonen kan andre

kirkelige fellesskap ha del i elementer som hører hjemme i den ene kirkens liv og som bringer dem som får del i dem i et virkelig, om enn mangelfullt, fellesskap med den ene kirke, også utenfor denne kirkens synlige grenser.

(b) En annen type ekklesiologi plasserer sitt eget fellesskap fullt ut som del av den ene allmenne/katolske kirke samtidig som man gir visse andre fellesskap samme status. En variant av den tilnærmingen er den såkalte "gren-teorien" som brukes for å beskrive forholdet mellom de forskjellige kirkesamfunn. En annen variant er den såkalte "denominalismen" som tillater et temmelig bredt spekter av kirkesamfunn å eksistere ved siden av hverandre i organisatorisk uavhengighet samtidig som de samlet sett konstituerer "den universelle kirke". En annen variant kalles "kulturelle kirkefamilier" og gir hver av dem samme verdi.

(c) En tredje type ekklesiologi identifiserer ikke sitt eget kirkesamfunn med den ene kirke og snakker heller ikke om elementer eller ulike grader av den ene kirkes fylde. Den plasserer heller ikke alle kirkelige fellesskap på samme nivå, men hevder i stedet at Kristi ene kirke er tilstede overalt der evangeliet blir forkynt rett og sakramentene blir rett forvaltet fordi Kristus er nærværende og arbeider overalt hvor disse nådemidlene er tilstede.

Et av de presserende økumeniske spørsmål er om og hvordan kirkesamfunnene på dette stadium i den økumeniske bevegelse kan leve i en "gjensidig forpliktelse" (mutual accountability) overfor hverandre og på den måten støtte hverandre i enhet og legitimt mangfold og unngå at nye spørsmål blir årsak til splittelse innen og mellom kirkesamfunnene. Det er dessverre et faktum at nye splittelser i og mellom kirkesamfunnene har funnet sted parallelt med enhetsbestrebelsene i den økumeniske bevegelse de siste hundre år.

C. Kirken som fellesskap av lokalkirker

53. Helt fra begynnelsen av ble kontakt mellom lokalkirker ivaretatt gjennom utveksling av brev, besøk og konkrete uttrykk for solidaritet (1 Kor 16,2; 2 Kor 8,1-9; Gal 2,9ff osv.). Fra tid til annen samlet flere lokale kirker seg til møter for å rådslå sammen. Slik næret man den gjensidige avhengigheten og ivaretok fellesskapet allerede under de første århundrer av kirkens liv.

54. Kirkens fellesskap uttrykkes i kommunion/fellesskap mellom lokale kirker, og i hver lokalkirke er hele kirken tilstede. Kirkens fellesskap omfatter lokalkirker på ethvert sted og til alle tider. Disse er i kommunion/fellesskap med den ene kirke gjennom det ene evangelium, den ene dåp og det ene Herrens måltid, ivaretatt av en felles tjeneste for fellesskapet.

55. Skriften, dåpen, nattverden og hyrdetjenesten for fellesskapet er viktige "fellesskapsbånd", gitt av Gud for å holde oppe fellesskapet av lokalkirker i sannheten og kjærligheten, og for å bidra til at hele kirken bevares som apostolisk og allmenn/katolsk i en autentisk

kontinuitet i tid og rom. Disse gavene er gitt for å ivareta kirkens integritet som den ene Jesu Kristi kirke, han som er den samme i går, i dag og til evig tid (Hebr 13,8). Målet for vår streben etter full kommunion/fullt kirkelig fellesskap mellom alle kristne realiseres når alle kirkesamfunnene er i stand til å gjenkjenne i hverandre den ene, hellige, allmenne/katolske og apostoliske kirke i all sin fylde. Dette fulle fellesskapet vil uttrykkes på det lokale og universelle plan gjennom konsiliære former for liv og samhandling.

Lokalkirke (RAMME 5)

Begrepet "lokalkirke" brukes ulikt av ulike tradisjoner. For noen tradisjoner er "den lokale kirke" forsamlingen av troende samlet på ethvert sted for å lytte til Ordet og feire sakramentene, den lokale menighet. For andre referer "lokalkirke" eller "partikularkirke" spesifikt til biskopen samlet med sitt folk for å høre Ordet og feire nattverden. I noen kirkesamfunn brukes "lokalkirke" både om bispedømmet og lokalmenigheten. På et annet plan kan "lokalkirke" vise til flere bispedømmer eller regionale kirker samlet i en synodal struktur under et samlet lederskap.

Det er ulike ekklesiologiske konsepter bak disse ulike forståelsene av lokalkirke-begrepet. Likevel er de fleste kirkesamfunnene enige i at hver lokalkirke uansett hvordan den defineres er forent med den universelle kirke og har i seg alt det som hører til fylde ved det å være kirken. Det er ofte manglende samsvar mellom den teologiske beskrivelsen av lokalkirken og hvordan den erfares av de troende. Bak de ulike ekklesiologiske modellene i RAMME 4, ligger det ulike syn på hva som kreves for å være en "gyldig" lokalkirke.

III Et fellesskapsliv i og for verden

56. Det er Gud som gir kirken alle gaver og ressurser som er nødvendig for dens liv og tjeneste i og for verden. Gud gir kirken den apostoliske troens nådegave, og ved midler som Ordet, dåpen og nattverden/eukaristien skaper og opprettholder Gud kirkens fellesskap, dens koinonia. Slik styrkes Guds folk i forkynnelsen av Guds rike og i sin deltakelse i Guds løfter.

A. Kirkens apostoliske tro

57. Kirken er til alle tider og på ethvert sted kalt til å forbli "trofast mot apostlens lære" (Apg 2,42). "Den tro som de hellige én gang for alle har fått overlevert" (Jud 3) er kirkens tro gjennom tidene.

58. Den åpenbarte apostoliske tro er på unikt vis bevitnet i Skriften. På sammenfattende vis uttrykkes den i de oldkirkelige trosbekjennelser som fortsatt brukes av mange kirkesamfunn og er et viktig enhetsbånd mellom kristne også i dag selv om bekjennelsens språk, som alle tekster, er bestemt av tiden og sammenhengen den ble til i. Blant mange kristne i Norge er Den apostoliske trosbekjennelse best kjent, en vestkirkelig trosbekjennelse med bakgrunn i de tidligste romerske trosbekjennelser. Den bredest anerkjente trosbekjennelsen i historisk og økumenisk perspektiv er likevel Den nikenske trosbekjennelse (381). Også de kirkesamfunn som ikke eksplisitt bruker bekjennelsen liturgisk eller kateketisk, deler den samme apostoliske tro som bekjennelsen uttrykker.

59. Kirken er kalt til å bekjenne den samme åpenbarte tro i enhver generasjon og på ethvert sted. Alle lokalkirkene er på sitt sted og i Den hellige ånds kraft utfordret til å gjøre troen aktuell og levende i ulike kulturelle, sosiale, politiske og religiøse sammenhenger. Denne tolkningen av troen må være i overensstemmelse med det apostoliske fellesskapets opprinnelige vitnesbyrd og den trofaste utleggelsen av dette vitnesbyrde gjennom tidene.

60. Den apostoliske tro refererer ikke kun til en bestemt formulering eller en avgrenset fase i kristendommens historie, selv om Den hellige skrift står i en særstilling som kilde til den apostoliske tro. Den tro som overleveres gjennom kirkens levende tradisjon er den samme tro som stadig vekkes av Guds Ord, er inngitt av Den hellige ånd og bevitnet i Skriften. Dens innhold er fremsatt i den tidlige kirkes trosbekjennelser, men også bevitnet på andre måter; gjennom ulike konfesjoners bekjennelsesskrifter, gjennom gudstjenesteforingen og forkynnelsen i kirker over hele verden i dag og i ulike kirkerettslige bestemmelser fra mange perioder og stadier i kirkenes liv.

61. Kirkens apostoliske tradisjon innebærer at de varige kjennetegn ved apostlens kirke bevares kontinuerlig i kirkens liv: Vitnesbyrde om den apostoliske tro, forkynnelsen med

en levende og aktuell tolkning av evangeliet, feiringen av dåp og nattverd/eukaristi, videreføringen og innsettelsen av tjenere for fellesskapet, fellesskapet i bønn, kjærlighet, glede og lidelse, tjenesten for de syke og trengende, samt fellesskapet mellom de lokale kirker og delingen av guddommelige gaver gitt til de enkelte fellesskap.

62. Kirkens tro må leves ut i aktivt svar på de utfordringer en stilles overfor til enhver tid og på ethvert sted. Troen utfordrer personlige og sosiale forhold, inkludert forhold preget av urettferdighet, krenkelse av den menneskelige verdighet og ødeleggelse av skaperverket forøvrig. Når kristne bekjenner at Gud er alle tings skaper, anerkjenner de skaperverkets godhet og forplikter seg til omsorg for menneskeheten og hele Guds skaperverk. Når kristne bekjenner Kristus som korsfestet og oppstanden, forplikter de seg til å vitne om påskemysteriet i ord og gjerning. Når kristne bekjenner Den hellige ånd som Herre og Livgiver, vet de at de allerede er borgere av himmelen, og de forplikter seg til å søke Åndens gaver i sitt liv. Og når kristne bekjenner den ene, hellige, allmenne/katolske og apostoliske kirke, forplikter de seg til å manifestere og fremme realiseringen av disse kjennetegnene i kirkens liv i verden.

Apostolisk tro og apostolisk tradisjon (RAMME 6)

Selv om deltakerne i NTSF er enige i at Skriften står i en særstilling som kilde til den apostoliske tro og at kirken er kalt til å overlevere den apostoliske tro gjennom tidene, er det fortsatt uenighet mellom kirkesamfunnene på dette området:

(a) om hva som er forholdet mellom Skriften og kirkens overlevering av den apostoliske tro: Er Skriften og tradisjonen ulike måter den apostoliske tro overleveres på i kirken og samtidig nært og uløselig forbundet med hverandre, eller er "Skriften alene" kirkens eneste kriterium for hva som er apostolisk tro?

(b) om hvilken autoritet den kirkelige overlevering gjennom tidene (tradisjonen) har i kirkens liv i dag;

(c) om hvem som har autoritet til å fortolke den apostoliske tradisjon i dag: Har Kristus innsatt en tjeneste med ansvar for å tolke den apostoliske tro på en autentisk måte eller er "Skriften alene" kriterium? Hvem har i så fall myndighet til å tolke Skriften forpliktende for det kristne fellesskap, og hvordan kan man skjelve hva som er Åndens ledelse av kirken?

(d) om hvordan man skal forholde seg når ulike kirkesamfunns bekjennelser motsier eller endog fordømmer hverandre.

B. Dåpen og kirken

63. I Den nikenske trosbekjennelse bekjenner kristne "én dåp til syndenes forlatelse". Gjennom dåpen med vann i Den treenige Guds navn – "I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn" – blir kristne forenet med Kristus og med hverandre i kirken, Kristi kropp, til alle tider og på alle steder. Dåpen er derfor et grunnleggende enhetsbånd mellom kristne. Anerkjennelsen av den ene dåp til Kristus innebærer et sterkt kall til kirkesamfunnene om å overvinne splittelsene og synlig manifestere dette fellesskapet i troen, også gjennom gjensidig forpliktelse overfor hverandre i forhold til alle aspekter ved det kristne liv og vitnesbyrd i verden.

64. Dåpen er en feiring av det nye liv i Kristus og den troendes deltakelse i Jesu Kristi dåp, liv, død og oppstandelse (Matt 3,13-17; Rom 6,3-5). Dåp innebærer bekjennelse av synd, hjertets omvendelse, tilgivelse, renselse og helliggjørelse. Dåpen innlemmer i Kristi kropp, gir del i Guds rike og livet i den kommende verden og innvier den troende som medlem av "en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk" (1 Pet 2,9).

65. Dåpen er en engangserfaring, men skal føre til en livslang vekst i Kristus (jf. *Limadokumentet*, § 9). Næret av kirkens vitnesbyrd, undervisning og gudstjenestefeiring vokser den troende i sitt forhold til Kristus og til de andre medlemmene på Kristi kropp. I den prosessen blir den troendes tro både næret av og prøvet mot kirkens tro.

66. "Den hellige ånd arbeider i et menneskes liv før, under og etter dåpshandlingen." (*Limadokumentet*, § 5). Ved inngangen til det kristne livet blir de troende "kledd i Kristus" (Gal 3,27), og de mottar Den hellige ånd, Guds barns gave (jf. Apg 2,37 og Rom 8,15f). Dåpen kaller de troende til et liv i Ånden. Med Ånden som seglet og pantet på den arven de har i vente som Guds barn (Ef 1,13-14), styrkes de i troen og håpet frem til den endelige forløsning, og i kjærlighet arbeider de for fornyelsen av Guds verden.

67. Kristnes solidaritet med alle medmenneskers gløder og sorger og engasjementet i kampen for alle menneskers verdighet hører til de døptes kall i verden. Også på denne måten bringes de troende ansikt til ansikt med Kristus i hans identifikasjon med ofrene og de utstøtte.

Dåp og ekklesiologi (RAMME 7)

Selv om *Limadokumentet* og kirkesamfunnenes svar på dette viste en høy grad av enighet om dåpen, gjenstår viktige uavklarte spørsmål både mellom og innen de ulike kirkesamfunn:

(a) forskjellen mellom kirkesamfunn som døper spedbarn og de som bare døper dem som selv bekjenner troen;

- (b) ulike syn blant og innen de kirkesamfunnene som døper spedbarn på hva som kreves av kristen praksis for at dåp av spedbarn skal være legitimt innenfor kristne familier (jf. Limadokumentet, § 21 B);
- (c) at enkelte kirkesamfunn av ulike årsaker ikke kan anerkjenne dåp utført av andre kirkesamfunn og den relaterte praksis med "gjen-dåp";
- (d) hvorvidt dåp best forstås som den handling som effektuerer det nye liv i Kristus eller reflekterer dette (om man f.eks. blir Guds barn i dåpen eller om dåpen vitner om det man allerede er);
- (e) forskjellen mellom de kirkesamfunn som krever at den trinitariske dåpsformelen i Jesu dåpsbefaling benyttes (Matt 28,19-20), og de som mener at dåp "i Jesu Kristi navn" er mer i samsvar med apostlenes praksis (Apg 2,38);
- (f) forskjellen mellom kirkesamfunn som benytter vann som middel i dåpen, og de som tror at kristen dåp ikke krever slike materielle midler og legger vekt på at man har del i den åndelige erfaring av nytt liv i Kristus også uten dåp med vann;
- (g) forskjellen mellom kirkesamfunn der dåp med overøsing godtas som gyldig dåp, og de som krever full neddykking for at dåpen skal være gyldig.

C. Nattverden/eukaristien og kirken

68. Det fellesskap som etableres i dåpen manifesteres og kommer til uttrykk gjennom nattverden, Herrens måltid, eukaristien. Det er en dynamisk sammenheng mellom dåpen og nattverden: Dåpstroen bekreftes og de troende mottar nåde til å leve ut sitt kristne kall.

69. I feiringen av Herrens måltid mottar de troende, samlet rundt hans bord, Kristi kropp og blod "som gis for dere/blir utøst for dere" (Luk 22,19-20). Nattverden er både en forkynnelse av evangeliet, en takksigelse (gresk: *eukaristia*) til Faderen for skaperverket, frelsen og helligjørelsen, et minne (gresk: *anamnesis*) om Kristi verk ved hans død og oppstandelse, en påkallelse (gresk: *epiklesis*) av Den hellige ånd, en forbønnshandling, en deltakelse i "de helliges samfunn" og en foregripelse av og en forsmak på det kommende gudsriket.

70. I I Kor 10 og II vektlegger apostelen Paulus sammenhengen mellom Herrens måltid og kirkens enhet: "Velsignelsens beger som vi velsigner, gir ikke det oss del i Kristi blod? Brødet som vi bryter, gir ikke det del i Kristi kropp? Fordi det er ett brød, er vi alle én

kropp. For vi har alle del i det ene brød." (I Kor 10,16-17).

71. På samme måte som tro og dåp ikke kan skilles fra et liv i tjeneste og vitnesbyrd, fordrer også nattverdfeiringen forsoning og delt liv mellom alle brødre og søstre i Guds ene familie. Nattverden er en stadig utfordring i vår søken etter gode og rettferdige forhold i det sosiale, økonomiske og politiske liv (Matt 5,23ff; I Kor 10,14 og 11,20-22). Alle former for urettferdighet, rasisme, fremmedgjøring og mangel på frihet utfordres radikalt av nattverdfeiringen som bygger opp kirkens fellesskap og gir del i Guds forvandlende nåde.

Nattverd og kirkefellesskap (RAMME 8)

Selv om Limadokumentet og kirkesamfunnenes svar på dette viste en høy grad av enighet om nattverden, gjenstår viktige forskjeller:

- (a) Når det gjelder forståelsen og feiringen av nattverden, er det fortsatt ulike syn på om den først og fremst er et måltid eller om den først og fremst er en takkegudstjeneste.
- (b) Blant kirkesamfunnene som ser på eukaristien som en takkegudstjeneste er det en økende enighet om dens offerkarakter. Fortsatt uenighet dreier seg særlig om hvordan Kristi offer på Golgata blir nærværende i nattverdhandlingen. Den bibelske termen anamnesis (minne/ihukommelse) har blitt vektlagt for å forene de ulike tilnærminger, men enkelte hevder at dette konseptet har blitt tillagt mer vekt i teologiske og økumeniske tekster enn det er dekning for.
- (c) Kirkesamfunnene er fortsatt uenige om hvordan Kristus er nærværende i nattverden. Dette gjelder også Den hellige ånds rolle i den eukaristiske feiringens helhet.
- (d) Det er uenighet om både hvilken dag den ukentlige gudstjenesteforsamlingen skal finne sted og om feiringen av Herrens nattverd er en integrert del av den ukentlige samlingen eller ei: For noen kirkesamfunn har forsamlingen av kirken med forkynnelse av Ordet og feiringen av Herrens nattverd på oppstandelsesdagen, den første dag i uken, normativ betydning. For andre er spørsmålet om dag og innhold i gudstjenesten et spørsmål av mer praktisk art, for eksempel hvorvidt man hver søndag skal feire nattverden eller hvilken dag man samles på. Noen kirkesamfunn legger stor vekt på å helligholde sabbaten, den syvende dagen.
- (e) Enkelte kirkesamfunn feirer ikke nattverd med brød og vin, men vektlegger de troendes ordløse kommunion i andakten og at ethvert fellesmåltid kan være et sakramentalt, hellig samvær når Jesus blir tatt imot og æret.
- (f) Det er ikke enighet mellom kirkesamfunnene om hvem som kan motta nattverden/kom-

munionen. Enkelte kirker inviterer alle som tror på eller søker Jesus Kristus til å motta nattverden enten de er døpt eller ei, mens andre bare inviterer dem som tror, er døpt og befinner seg i "nådens stand". Andre igjen inviterer alle døpte uten forbehold.

(g) Det er fortsatt ikke nattverdfellesskap mellom alle kristne. En del kirkesamfunn mener at felles deltakelse i nattverden kan være både en måte å bygge fellesskap mellom de splittede kirkesamfunn og samtidig det endelige mål for det kristne enhetsarbeidet. Andre mener felles deltakelse i nattverden ikke kan være midlet, men kun målet for enhetsarbeidet og tilbyr derfor bare unntaksvis at også medlemmer av andre kirkesamfunn mottar nattverden hos seg eller at egne medlemmer mottar hos andre.

Bak de ulike praksiser i forbindelse med feiringen av og meddelelsen av nattverden ligger det viktige teologiske problemstillinger som fortsatt er uløste mellom kirkesamfunnene. Her er det fortsatt behov for samtale og økt forståelse for hva som ligger bak troen og praksisen i de ulike kirkesamfunn.

D. Kirken og alle de troendes tjeneste

72. Kirken er til alle tider og steder kalt til å tjene Gud etter Herrens eksempel, Han som ikke "kom for å la seg tjene, men for selv å tjene" (Mark 10,45). Dette idealet hører med i enhver bibelsk forståelse av embetet/tjenesten for fellesskapet.

73. Alle kristne mottar Åndens gaver til oppbyggelse av kirken, Kristi kropp, og til den enkeltes deltakelse i Kristi sendelse. Disse nådegavene blir gitt "slik at det tjener til det gode" for fellesskapet (1 Kor 12,7), og de forplikter den enkelte troende og de enkelte lokale fellesskap til en felles ansvarlighet overfor hele kirken. Styrket med Ånden er kristne kalt til å leve ut sitt disippelforhold i en rekke ulike former for tjeneste. Opplæringen i troen og dens moralske følger er på en særlig måte overgitt til foreldre, men alle troende er kalt til å vitne om evangeliet i ord og gjerning. Kateketer, teologer og andre troende med ulike former for undervisningsansvar gjør en uvurderlig tjeneste med å overbringe og trenge dypere inn i forståelsen av troen. Etterfølgelsen av Kristus, som kom for å bringe de gode nyhetene til de fattige og helbrede de syke (jf. Luk 4,18-19), gir de troende en mektig og spesifikt kristen motivasjon for engasjement i ulike former for tjeneste: utdanning og helseomsorg, kjærlighetsgjerninger for de fattige og arbeid for å fremme rettferdighet, fred og omsorg for hele skaperverket.

74. Ved sin deltakelse i Kristus, øverstepresten for den nye pakt (Hebr 9,11), utgjør de kristne et kongelig presteskap, kalt til å bære seg selv fram som "et levende og hellig offer til glede for Gud" (Rom 12; 1 Pet 2) etter Kristi eget eksempel. Dette kall understreker at kirkens vitnesbyrd for rettferdighet og plikt til forbønn for verden kan ha en høy pris.

75. På denne måten skulle alle kristne på basis av den ene dåp til Kristus, søke å tjene verden ved å forkynne Guds storverk. Denne forpliktelsen til å "rope ut et nådens år fra Herren" (Luk 4,18-19) i alle de ulike situasjoner der mennesker lider nød på forskjellig vis påligger alle kristne.

76. Alle medlemmer av kirken tar på denne måten del i hele kirkens kongelige prestedømme og profetiske kall. Ingen utøver dette prestedømmet skilt fra Kristi unike prestedømme, ei heller i isolasjon fra de andre medlemmene i kirken, Kristi kropp.

E. Den særskilte tjenesten for fellesskapet

77. Ved å kalle og sende ut de tolv og de andre apostlene la Jesus grunnlaget for den fortsatte proklamasjonen av Guds rike og tjenesten for disippelfellesskapet. I trofasthet mot dette eksempel har noen av de troende fra de tidligste tider, under Åndens veiledning, blitt valgt av fellesskapet og gitt særskilt autoritet og ansvar. Denne tjenesten ble etter hvert omtalt som "den ordinerte tjenesten" og skal sammen med andre tjenester "utruste de hellige til tjeneste så Kristi kropp bygges opp" (Ef 4,12). De som innehar den ordinerte tjenesten eller er innsatt på særlig vis til tjeneste, kan ikke unnvære eller se bort fra den stadige støtte og oppmuntring fra fellesskapet som de er valgt til beste for og som de representerer med utrustning fra Den hellige ånd. De ordinerte tjenere har et særskilt ansvar for tjenesten med ord og sakrament. De har en hyrdetjeneste med undervisning og lederskap i kirkens sendelse til verden.

78. Hovedansvaret for den ordinerte tjenesten er å samle og bygge opp kirken, Kristi kropp, ved å forkynne og undervise i Guds ord, ved å feire dåp og nattverd og ved å veilede fellesskapets liv i dets gudstjenestefeiring, sendelse og tjeneste. Kirkens vitnesbyrd i verden avgjøres ikke bare av dens ord, men av kjærligheten mellom medlemmene, kvaliteten på tjenesten til de nødlidende, et rettferdig og disiplinert liv og en balansert utøvelse av makt og myndighet.

79. Det finnes ikke ett bestemt mønster for overdragelsen av tjenester i Det nye testamente. Ånden har til forskjellige tider ledet kirken til å tilpasse sine tjenester til ulike behov. Den tredelte tjenesten med biskop, presbyter (eldste, prest) og diakon ble i løpet av de første århundrer av kirkens historie det allment aksepterte mønsteret for den ordinerte tjenesten og fastholdes fortsatt av mange kirkesamfunn, selv om det også senere fant sted betydelige endringer i utøvelsen av tjenestene. Andre kirkesamfunn har utviklet andre mønster for tjeneste.

80. I løpet av historiens gang, og under ulike omstendigheter og kulturelle kontekster, har forskjellige måter å ivareta kirkens apostolisitet på gjennom tidene utviklet seg: Skriftens kanon, dogmer, liturgiske ordninger, samt strukturer større enn de lokale fellesskapenes nivå. Tjenesten til de ordinerte/de som er innsatt til tjeneste skal på en særlig måte tjene

kirkens apostoliske kontinuitet som helhet. I denne konteksten kan suksesjonen i tjenesten sees på som én måte å tjene kirkens apostoliske kontinuitet på. Dette kommer til uttrykk i ordinasjonshandlingen når kirken som helhet gjennom sine ordinerte tjenere deltar i ordinasjonen av dem som er valgt til tjenesten med ord og sakrament.

Den ordinerte tjeneste og kirken (RAMME 9)

Selv om Limadokumentet og responsene på det, samt multilaterale og bilaterale dialoger og ulike kirkesammenslutningsprosesser har påpekt tilnærminger i synet på den ordinerte tjenesten, er det fortsatt spørsmål som må utforskes videre:

- (a) hvorvidt de ordinertes tjeneste skal forstås i, med, blant eller over Guds folk;
- (b) hvem som skal lede nattverdfeiringen;
- (c) hvorvidt den ordinerte tjenesten er tredelt (biskop, prest og diakon) og som sådan et middel til og et uttrykk for kirkelig enhet;
- (d) hvorvidt ordinasjonen er et "sakrament" og hva det eventuelt innebærer for forståelsen av de ordinerte tjenester;
- (e) hvorvidt ordinasjonen til tjenesten med ord og sakrament kun er forbeholdt menn;
- (f) forholdet mellom den apostoliske suksesjon i tjenesten og kirkens apostoliske kontinuitet som helhet;
- (g) på hvilke måter ordinasjon blir sett på som konstituerende for kirken.

F. Kirkelig tilsyn: Personlig, fellesskaprettet og kollegialt

81. Kirken er som Kristi kropp og Guds eskatologiske folk bygget opp av Den hellige ånd gjennom et mangfold av gaver og tjenester. Dette mangfoldet kaller på en koordinerende tjeneste slik at disse gavene kan berike hele kirken, dens enhet og sendelse. Den trofaste utøvelse av en tilsynstjeneste (*episkopé*) er av grunnleggende betydning for kirkens liv og sendelse. Ansvaret til de som er kalt til tilsynstjenesten, kan ikke utføres uten samarbeidet, støtten og samtykket til hele fellesskapet. Samtidig blir fellesskapets virkekräftige og trofaste liv, støttet av en særlig ledertjeneste, kalt til å veilede dets sendelse, lære og felles liv.

82. I løpet av de første århundrer ble fellesskapet (*kommunionen*) mellom lokale menigheter/kirker – som var ivaretatt av en rekke uformelle kontakter som besøk, brev og

pengeinnsamlinger – stadig tydeligere uttrykt i institusjonaliserte former. Målsetningen var å bevare den lokale menighet i kirkens fellesskap/kommunion, å sikre og overlevere den apostoliske tros sannhet, å gi gjensidig støtte og lede vitnesbyrdet om evangeliet. Alle disse funksjonene er samlet i den greske termen *episkopé* som allerede i Den hellige skrift knyttes til hyrdetjenesten i lokalkirkene.

83. Den spesifikke utvikling av tilsynsstrukturer i ulike kirkeregioner varierte, både når det gjaldt det kollegiale uttrykk for *episkopé* i synoder og den personlige manifestering av dette i den enkelte biskop/tilsynsmann. Uansett utviklingsgang var utgangspunktet at tilsynstjenesten var en tjeneste for å bevare kontinuitet i apostolisk sannhet og enhet i kirkens liv.

84. Fra 1500-tallet av skulle tilsyn komme til å bli utøvet på en rekke ulike måter i de kirkesamfunn som fikk sin identitet fra reformasjonen. Reformatorene som søkte å fornye kirkens apostolitet som de mente var blitt ødelagt, så det slik at de enten måtte bli innenfor kirkens nedarvede strukturer eller bryte med dem for å forbli trofaste mot kirkens apostolitet. De godtok dermed et brudd med kirkens struktur, inkludert den universelle tilsynstjenesten til biskopen i Roma og oftest også den historiske bispesuksesjonen. Like fullt fastholdt de behovet for en tilsynstjeneste, som i de ulike reformasjonskirken ble ordnet på ulike måter. Noen utøvde *episkopé* på synodalt vis. Andre beholdt eller utviklet en tjeneste med personlig tilsynsansvar, inkludert den historiske, biskoppelige suksesjonens tegn hos enkelte. Også i de kirkesamfunn som legger stor vekt på den enkelte menighets selvstendighet, har man sett behovet for tilsyn til beste for hele fellesskapet.

85. Som alle andre aspekter ved tjeneste i kirken tilhører *episkopé* både hele kirken og er gitt som et særlig oppdrag til enkelte. Av denne årsak blir det ofte vektlagt at denne tjenesten på hvert nivå i kirkens liv må utøves på personlige, fellesskapsrettede og kollegiale måter:

86. Gjennom det kristne fellesskapets prøving og under Den hellige ånds veiledning, kaller Gud enkeltmennesker til *personlig* å utøve tilsynstjenesten. *Episkopé* er ikke bare en funksjon ved tjenesten til de som i mange kirkesamfunn kalles biskoper. Tilsyn må alltid utøves innen og i relasjon til hele kirken. Ånden som utruker dem som er betrodd tilsynstjenesten, er den samme Ånd som gir liv til alle kirkens medlemmer. Av denne årsak er de som utøver tilsyn uatskillelig forbundet med alle de troende. De som utøver tilsyn har en spesiell forpliktelse til å ha omsorg for og kalle tilbake fellesskapet til kirkens enhet, hellighet, katolitet og apostolitet. Ved å prøve kalle til tjeneste og ordinere/innsette andre i tjenesten med ord og sakrament, ivaretar de kontinuiteten i kirkens liv. En viktig dimensjon ved deres tilsynstjeneste er omsorgen for fellesskapets enhet som en enhet som ikke bare involverer den gjensidige kjærlighet mellom medlemmene, men også deres felles bekjennelse av den apostoliske tro, deres næring fra Ordet og deres liv i felles tjeneste i verden.

87. En av funksjonene til *episkopé* er å ha omsorg for hele fellesskapets deltakelse i det som utgjør det felles liv og prøvingen av de troendes felles skjønn. Kirkens felleliv er grunnet i troen og dåpen, og alle de døpte har del i ansvaret for den apostoliske tro og hele kirkens vitnesbyrd. Den *fellesskapsrettede* dimensjon ved kirkens liv peker mot involveringen av alle de troendes felles kropp i gjensidig rådslagning – noen ganger gjennom representasjon og konstitusjonelle strukturer – til beste for kirken og de troendes felles engasjement i tjenesten for Guds misjon i verden. Et felles liv holder alle de døpte sammen i et nett av tilhørighet, gjensidig ansvarlighet og støtte. Det innebærer enhet i mangfold og uttrykkes i ett hjerte og ett sinn (jf. Fil 2,1-2). På denne måten holdes kristne sammen i enhet og stevner sammen frem som den ene kirke som manifesteres i den enkelte lokalkirkes liv.

88. Å sette kirken i stand til å leve i overensstemmelse med Kristi sendelse er en kontinuerlig prosess som involverer hele fellesskapet, men her har forsamlingen av dem som er betrodd tilsynstjeneste en spesiell oppgave. *Kollegialitet* viser til den korporative, representative utøvelse av lederskap, rådslagning, prøving og beslutningsprosesser. Kollegialitet peker mot den personlige og relasjonelle side ved lederskap og autoritet. Kollegialitet er i virksomhet når de som er betrodd tilsynstjenesten samles, skjelner, taler og handler som ett og på vegne av hele kirken. Dette innebærer å lede kirken ved hjelp av den visdom som er vunnet ved felles bønn, studium og refleksjon, grunnet i Skriften, tradisjonen og fornufeten, samt den samlede visdom og erfaring til alle kirkefellesskap gjennom tidene. Å ivareta kollegialitet innebærer å unngå at diskusjoner avsluttes for tidlig, å sikre at ulike røster blir hørt, å lytte til eksperters mening og dra veksler på hensiktsmessige vitenskapelige kilder. Kollegialt tilsyn hjelper kirken til å leve i fellesskap mens det skjelnes hva som er etter Kristi sinnelag. Det gir rom for de med andre synspunkter, sikrer og fremmer enheten, ja, kaller til og med på tilbakeholdenhet og selvbeherskelse i det åndelige og moralske lederskap. Å tale kollegialt kan bety å henvise fellesskapet til det legitime mangfold som eksisterer i kirkens liv.

89. På grunn av splittelsen i ulike kirkesamfunn har det vært relativt lite kollegial utøvelse av tilsyn eller felles vitnesbyrd i samfunnet fra tjenerne for våre atskilte fellesskap. Den økumeniske bevegelse kan tjene som en stimulans og invitasjon til kirkeledere om å prøve ut muligheten til å arbeide sammen på hensiktsmessige måter på vegne av sine egne fellesskap og som et uttrykk for deres omsorg for alle kirkene (2 Kor 11,28) og i felles vitnesbyrd for samfunnet.

Episkopé og den apostoliske suksesjon (RAMME 10)

Et av de vanskeligste spørsmål som splitter kristne kirkesamfunn, dreier seg om denne tilsynstjenesten og dens relasjon til kirkens apostolisitet. Kristne er fortsatt splittet i spørsmålet om hvorvidt det historiske episkopat – i betydningen biskoper ordinert i apostolisk suksesjon tilbake til de første generasjoner i kirken – er en nødvendig komponent i ordningen av kirken slik Kristus har villet den, eller om den kun er én form for kirkestruktur som pga. sin tradisjonsforankring er særlig fordelaktig for dagens fellesskap, men ikke avgjørende. Enkelte kirkesamfunn ser ingen særlig grunn til å begunstige den episkopale strukturen eller mener til og med den helst bør unngås for ikke å føre til misbruk.

Økumenisk refleksjon over tilsynstjenesten slik den er beskrevet i de foregående kapitlene, har bidratt til å kaste lys over parallelle måter å utøve tilsynstjenesten på i episkopale og ikke-episkopale kirkesamfunn som inntil nå har vært uoppdaget. Dessuten har begge typer kirkesamfunn vist seg å være i stand til å anerkjenne grader av apostolisitet hos hverandre, til tross for at uenigheten om behovet for biskoper består.

G. Ledelse på regionalt og globalt nivå

90. Tjeneste og tilsyn, slik det er beskrevet i de to foregående avsnitt, utøves lokalt og regionalt. I tillegg har økumenisk dialog ledet kirkesamfunnene til å spørre om, og i så fall hvordan, dette også kan fungere innen kirken som fellesskap utstrakt over hele verden, dvs. på globalt nivå. *Konsiliaritet* og *primat* angår utøvelsen av tjenesten på hvert nivå, inkludert denne større konteksten.

91. *Konsiliaritet* er en vesentlig faktor i kirkens liv, grunnet i medlemmenes ene tro og dåp (1 Pet 2,9-10; Ef 4,11-16). Under Den hellige ånds veiledning er hele kirken konsiliær – enten den er spredt utover eller samlet. Konsiliaritet kjennetegner derfor alle nivåer av kirkens liv. Det er allerede tilstede i relasjonene som finnes mellom medlemmene av de minste lokale fellesskap, slik det heter i Gal 3,28: "Dere er alle én i Kristus Jesus". Dette utelukker alle former for splittelse, dominans, undertrykkelse og alle negative former for diskriminering. I det lokale nattverdfellesskapet er konsiliariteten det særlige enhetsbånd i kjærlighet og sannhet medlemmene imellom og i forhold til den som fører forsetet i forsamlingen. Denne konsiliære dimensjonen uttrykkes også i det større kristne fellesskap, både på regionalt plan og til og med ved deltakelsen av hele det verdensvide kristne fellesskap. Gjensidigheten i kirkens liv uttrykkes mellom kristne fellesskap på ulike geografiske nivåer ved at "alle på hvert enkelt sted" er knyttet sammen med "alle over alt".

92. I avgjørende situasjoner kom, og kommer fortsatt, synoder sammen for å verne den apostoliske sannhet mot særlig trusler og farer i kirkens liv. Dette skjer i tillit til Den hellige ånd som Jesus lovet å sende (Joh 16,7.12-14; Apg 15,28). Synoder som samlet lederne for det verdensvide kristne fellesskap ble kalt "økumeniske", gitt at synodens vedtak ble

mottatt av hele kirken. Denne mottakelsen av hele kirken er en anerkjennelse av den betydningfulle tjeneste synodene har hatt for å fremme og ivareta universelt kirkelig fellesskap (*kommunion*).

93. Uansett om kristne fellesskap eller kirkesamfunn kommer sammen på lokalt, regionalt eller globalt nivå for å rådslå og fatte viktige beslutninger, er det behov for noen som kan kalle sammen og lede samlingen til beste for en god orden og for å støtte prosessen med å fremme, prøve og artikulere konsensus blant deltakerne. De som leder forsamlingen må alltid være i tjeneste for dem de leder til beste for oppbyggelsen av Guds kirke i kjærlighet og sannhet. Det er lederens plikt å respektere de lokale kirkenes integritet, å gi stemme til de stemmeløse og holde oppe enhet i mangfold.

94. Ordet *primat* ble brukt av de tidlige økumeniske konsil for å vise til den gamle praksis med at biskopene av Alexandria, Roma og Antiokia, og senere også Jerusalem og Konstantinopel, utøvde en personlig tilsynstjeneste over et område som var mye større enn den enkelte biskops egen lokalkirke. Dette tyder på at primat er knyttet til den personlige utøvelsen av tilsynstjenesten, men også at primatet ikke er uforenlig med konsiliaritetsprinsippet som vektlegger sterkere den fellesskapsrettede og kollegiale tjenesten for enheten. Historisk har ulike former for primat eksistert på ulike nivåer; enkelte videre slik som de gamle patriarkatene, andre mer begrenset. I følge De apostoliske regler (en samling kirkerettslige bestemmelser fra 300-tallet) skulle den første blant biskopene (i hver nasjon, *ethnos*) kun ta avgjørelser i enighet med de andre biskopene, og de andre biskopene ikke ta viktige avgjørelser uten enighet med den ledende biskopen.

95. Allerede i løpet av de første århundrene ble primatet i tjeneste for kirkens sendelse og enhet vanskelig pga. spørsmål om jurisdiksjon og endog konkurranse mellom patriarkatene. Situasjonen ble mer polarisert etter som pavedømmet utviklet seg og videre krav på direkte, umiddelbar og universell jurisdiksjon fra Romas biskop over hele kirken ble formulert.

96. Ved Faith and Orders femte verdenskonferanse i 1993 ble spørsmålet om "en universell tjeneste for kristen enhet" reist, delvis på grunn av den fremgang som alt hadde funnet sted i bilaterale og multilaterale samtaler. I sitt pavelige rundskriv fra 1995 om forpliktelsen til økumenikk, *Ut unum sint* ("At de alle må være ett"), siterte pave Johannes Paul II denne konferansen og inviterte kirkeledere og deres teologer til å "gå inn i en tålmodig og broderlig samtale" om denne tjenesten. Dette har ført til en stadig åpnere samtale. I den følgende diskusjonen har det, tross områder med fortsatt uenighet, vist seg å være en økende åpenhet for å diskutere en universell tjeneste til støtte for kirkens sendelse og enhet, og det har vært enighet om at en slik tjeneste må utøves på en fellesskapsrettet og kollegial måte. Fordi dette er et følsomt økumenisk felt er det viktig å skjelve mellom primatets vesen og de konkrete måter det har blitt eller for tiden blir utøvet på.

Konsiliaritet og universelt primat (RAMME II)

Det er fremdeles mye arbeid som må gjøres for å nå frem til en foreløpig enighet på dette feltet. På det nåværende tidspunkt er kristne verken enige om at universelle konsiler eller en primatstjeneste til beste for kirkens enhet og sendelse er nødvendige eller akseptable. Mangelen på enighet gjelder ikke bare mellom ulike kirkesamfunn eller kirkefamilier, men finnes også innenfor enkelte kirkesamfunn.

Veien fremover innebærer både å komme til enighet innen det enkelte kirkesamfunn og mellom kirkesamfunnene. Det har vært viktige økumeniske diskusjoner om de nytestamentlige vitnesbyrd om en tjeneste for kirkens videre enhet, slik som Peters og Paulus tjeneste. Uenighet gjennstår likevel om betydningen av deres tjenester og hvordan den eventuelt kan peke på hvilke hensikter Gud har hatt for et universelt embete i tjeneste for kirkens enhet og sendelse til hele verden.

H. Myndighet

97. Jesu tjeneste var karakterisert av myndighet og helbredende tjeneste for menneskene. Denne myndigheten eller autoriteten var selv-uttømmende med "makt til å gi" sitt liv (Joh 10,17-18). Den endelige åpenbaring av Jesu myndighet er eskatologisk (1 Kor 15,28).

98. Autoritet i kirken må alltid være relasjonell og preget av gjensidig avhengighet. Mottakelsen av viktige beslutninger fra konsiler og kirkeledere i hele kirkens fellesskap setter søkelys på forholdet mellom autoritet og fellesskap. Kristi egen utøvelse av myndighet har sitt fremste uttrykk i vaskingen av disiplenes føtter (13,1-17). Misjonsbefalingen i Matt 28,18-20 viser at Jesus gav disiplene sine fullmakt til å lære og å gjøre disipler over hele verden, og at han knyttet denne sendelsen til dåpen og troen på Treenigheten. I åpningskapitlet til Apostlenes gjerninger lover Jesus at Den hellige ånd skal komme over disiplene og gi dem kraft til å være Jesu vitner "helt til jordens ender" (Apg 1,7-8), og i 1 Kor heter det "ingen kan si 'Jesus er Herre' uten i Den hellige ånd" (12,3).

99. All myndighet i kirken kommer fra Gud og er preget av Guds hellighet. Denne myndigheten er særlig virkekravt når helligheten stråler ut fra de kristnes liv og det ordnede kristne fellesskap, trofast mot den guddommelige lære. Alle autoritetskilder, som på ulike vis er anerkjent av kirken slik som Skriften, tradisjonen, gudstjenesten og synoder, gjenspeiler også Den treenige Guds hellighet.

100. Ordinasjonshandlingen/innsettelsen til en tjeneste med myndighet i kirken er et godt eksempel på autoritetens innretning mot fellesskapet. Her kreves det både en handling fra den som ordinerer/innsetter og de troendes bifall.

IV I tjeneste til Kristus kommer igjen

101. Begrunnelsen for Jesu sendelse til verden er uttrykt i ordene: "For så høyt har Gud elsket verden, at han ga sin Sønn." (Joh 3,16). Guds innstilling overfor verden er først og fremst kjærlighet til enhver kvinne og mann og ethvert barn som noensinne er unnfanget i den menneskelige historie. Guds rike som Jesus talte om i lignelser og innvarslet ved sine mektige gjerninger, særlig ved sin døds og oppstandelses påskemysterium, er hele universets endelige mål. En av de overbevisninger som veileder våre refleksjoner om kirkens vesen og oppdrag er at kirken er villet av Gud, ikke for sin egen skyld, men som et redskap i Guds hender for Guds rikes endelige komme og forvandlingen av verden. Kirkens tjeneste i og for verden hører derfor til kirkens vesen. I kirkens fellesskap, især i dens gudstjeneste-feiring, er Guds rike nær midt i vår verden, og i kirkens fellesskap må også forvandlingen av verden etter Guds plan og vilje begynne.

102. Å forkynne evangeliet for hele skaperverket (Mark 16,15) er den største og viktigste tjeneste kristne gir til verden. Evangelisering er kirkens fremste oppgave i lydighet mot Jesu befaling (Matt 28,18-20), og det er ingen motsetning mellom evangelisering og respekt for verdiene i andre livssyn og religioner.

103. Kirken er fellesskapet av de mennesker som er kalt av Gud til å vitne om Guds forsoning, helbredelse og forvandling av skaperverket, Guds universelle frelsesplan for verden. Som disipler er kristne kalt til å etterfølge Jesu liv og lære slik det er uttrykt i Skriften og til å "lyde Gud mer enn mennesker" (Apg 5,29), angre sine synder, tilgi andre og leve et liv i selvopoffrende tjeneste for andre. Kilden til deres lidenskap for tjenesten i verden er deres fellesskap med Gud i Jesus Kristus, og de tror at Gud som er fullkommen kjærlighet, barmhjertighet og rettferdighet, arbeider gjennom dem ved Den hellige ånd.

104. I den verden Gud elsket "så høyt" erfarer kristne ikke bare situasjoner med harmoni og vekst, fremgang og håp, men også vanskeligheter og tragedier – noen ganger av ubeskrivelig størrelse. Dette krever et svar fra dem som er disipler av ham som helbredet de blinde, lamme og spedalske, som inkluderte de fattige og utstøtte og utfordret alle autoriteter som ikke viste respekt for den menneskelige verdighet eller Guds vilje. Nettopp på grunn av sin tro kan ikke kristne fellesskap stå uvirksomme i møte med verdens nød. Troen krever at de arbeider for en bedre sosial orden i verden slik at jordens gaver deles mer rettferdig og fattigdommen en dag kan ta slutt.

105. Som etterfølgere av ham som hver jul feires som "Fredsfyrsten", må kristne arbeide for fred, særlig ved å søke å overvinne krigens årsaker som økonomisk urettferdighet, rasisme, etnisk og religiøs hat, nasjonalisme og bruk av vold for å løse forskjeller og undertrykkelse. Som barn av Gud, Skaperen av alle ting, er kristne kalt til å forsvare alle menneskers liv og verdighet, men også til å arbeide for en forsvarlig forvaltning av skaperverket

for øvrig. De atskilte kristne fellesskap kan allerede nå med fordel arbeide sammen i ulike former for tjeneste for verden og på den måten også avlegge et vitnesbyrd om den enhet og fred kirken skulle være en forsmak på.

106. Det kristne fellesskapet lever alltid innenfor den guddommelige tilgivelsens og nådens virkefelt. Denne nåden kaller frem og former de troendes moralske liv. Disippelskap krever moralsk forpliktelse. Kirkens medlemmer er avhengige av Guds tilgivelse og nyskapende nåde i hvert øyeblikk av sitt liv – både i trofasthet og svik, i gode dyder og i synden. Kirken er ikke grunnlagt på moralske storverk, men på rettferdiggjørelse av nåde ved tro. Det er av stor betydning for enheten mellom kristne i ulike kirkesamfunn at de to fellesskap som til å begynne med skilte lag ved reformasjonen, i de siste årene har kommet frem til en konsensus om sentrale aspekter ved rettferdiggjørelsen ved tro, et av hovedspørsmålene som forårsaket splittelsen på reformasjonstiden (jf. *Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren*, Det Lutherske Verdensforbund og Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, undertegnet i Augsburg i Tyskland 31. oktober 1999, senere også av Metodistkirkens verdensråd, Seoul i Sør-Korea 23. juli 2006). På denne basis av tro, nåde og alle kristnes kall til helliggjørelse er moralsk engasjement og felles handling ikke bare mulig mellom kristne som er atskilt i forskjellige kirkesamfunn, men helt avgjørende for kirkens liv i verden.

107. Kristen etikk er som disippeletikk rettet mot både kirken og verden. Den er forankret i Gud, skaperen og frelseren, og finner sin form etter som fellesskapet og den enkelte troende søker å forstå Guds vilje i ulike omstendigheter i tid og rom. Kirken lever ikke isolert fra menneskehetens moralske utfordringer. Kristne både kan og skulle samarbeide ikke bare med tilhengere av andre religioner og livssyn, men med alle mennesker av god vilje, for å bidra til en autentisk realisering av menneskelivet og fremme rettferdighet, fred og omsorg for skaperverket.

108. Kristne er kalt til å fremme det kommende gudsrikets verdier ved å samarbeide med alle mennesker av god vilje og delta aktivt i det politiske og økonomiske liv i samfunnet. Forholdet mellom statsmakten og kirken har vært et særlig utfordrende område for kristne gjennom tidene. Forholdet har vært tilrettelagt på ulike måter både i teori og praksis til forskjellige tider og steder, og især i de perioder og på de steder der kristendommen har vært samfunnets dominerende og fra statsmaktens side begunstigede religion, har det vært en utfordring å ivareta kirkens kall som lys og salt i verden (Matt 5,13-16). Samtidig har kristne verdier gjennom det nære samvirket mellom staten og ulike kirkesamfunn – et samvirke som på ingen måte har vært uten feil og mangler – ofte blitt fremmet i samfunnet. Kristnes innsats i det politiske liv vil kunne bringe dem i opposisjon til politiske løsninger som motsier evangeliets verdier, men i så fall står de i tradisjonen til de gammeltestamentlige profeter som forkynnte Guds dom over all urett.

109. Det finnes tilfeller der etiske spørsmål utfordrer det kristne fellesskapets integritet og gjør det nødvendig å ta et felles standpunkt for å bevare fellesskapets autenticitet og troverdighet. Det finnes også situasjoner der kristne eller kirkesamfunn ikke er enige om etiske spørsmål. Når det gjelder viktige etiske spørsmål, må samtalen mellom kristne fortsette i et forsøk på å avgjøre om uenigheten kan overvinnes og eventuelt om en vedvarende uenighet i sentrale spørsmål er kirkesplittende eller ei.

110. Både den enkelte kristne og de kristne fellesskap er kalt til å være ansvarlige overfor hverandre når det gjelder deres etiske refleksjoner og beslutninger. Når ulike kirkesamfunn deltar i en gjensidig prøving og bekreftelse av etiske standpunkter, er det et uttrykk for hva de har felles i Kristus. Når etiske spørsmål som kristne tidligere stod sammen om, fører til splittelser i og mellom kristne kirkesamfunn, utfordrer det til fornyet forpliktelse til kristen enhet og en gjensidig ansvarlighet med vilje til å samtale med hele det kristne fellesskap.

111. "Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham" (Joh 3,17). Kirkens kall er derfor fremfor alt å forkynne det glade budskap (evangeliet) om frelsen i Jesus Kristus for alle mennesker. Det nye testamentet slutter med visjonen av den nye himmel og den nye jord, forvandlet ved Guds nåde (Åp 21,1-22,5). Dette er Guds løfte ved historiens ende, men allerede nå tar kristne del i dette fellesskapet med Gud, menneskene og skaperverket i kirken. I tro og håp roper kirken derfor ut sin lengsel: "Kom, Herre Jesus!" (Åp 22,20). Og inntil Kristus kommer igjen i herlighet er kirken sendt ut i tjeneste for å bringe helbredelse og frelse til verden.

Konklusjon

112. I den senere tid har den økumeniske bevegelse ført til mange felles erklæringer om sammenfallende forståelser av kirkens tro og ordning. Blant de mest kjente er *Dåp, nattverd og embete* (Limadokumentet fra 1982). Slike dokumenter har utfordret kirkesamfunn til å la disse felles erklæringene få konsekvenser for deres liv og virke. Vesentlige forslag til steg fremover mot større uttrykk for synlig enhet har blitt iverksatt eller venter på avgjørelse over store deler av verden. Denne økumeniske kjensgjerning fortjener stadfestelse og oppmerksomhet.

113. Fremgang har konkret kommet til uttrykk i de ulike måter kirkesamfunnene har engasjert seg i mottakelsesprosesser for de økumeniske erklæringer. Resultatet er at man har beveget seg mot gjensidig anerkjennelse av andre kirkesamfunn, eller i det minste mot en anerkjennelse av kristen tro og kristent liv utenfor eget kirkesamfunns formelle grenser. Noen kirkesamfunn har sammen nådd et stadium av gjensidig anerkjennelse.

114. Den teologiske tilnærmingen mellom kirkesamfunnene har imidlertid ikke blitt godt mottatt over alt, og det er også mulig å spore en viss tilbakegang på enkelte områder. Slik mangel på mottakelse kan både skyldes svakheter i det økumeniske arbeidet selv og dype teologiske overbevisninger innen det enkelte kirkesamfunn. Alle kristne kirkesamfunn er like fullt og på alle nivåer kalt til å delta i arbeidet med sammen å uttrykke en felles forståelse av vår kristne identitet som Guds pilegrimsfolk på vandring gjennom verden, stadig kalt til bot og fornyelse.

115. Også i Norge har det blitt arbeidet frem ulike typer økumeniske dokumenter. De fleste er et resultat av samtaler mellom to kirkesamfunn, men vi har også dokumentet *Trosbekjennelsen i vår tid. En økumenisk kommentar til Den nikenske trosbekjennelse*, utarbeidet i fellesskap av Norsk teologisk samtaleforum (2001). Nedenfor følger en oppstilling av økumeniske samtaler i Norge:

- *Nattverden – Herrens måltid*
Uttalelse fra den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge (1982)
- *Kirkens embete*
Uttalelse fra den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge (1986)
- *Én Herre, én tro, én kirke, én lengsel mot én dåp.*
Den norske kirke og Det Norske Baptistsamfunn (1989)
- *Rettferdigjørelsen*
Uttalelse fra den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge (1991)
- *Nådens fellesskap*
Den norske kirke og Metodistkirken i Norge (1997)
- *"...for at verden skal tro..."*
Den norske kirke og Det Norske Misjonsforbund (2001)

- *Bilaterale samtaler mellom Metodistkirken i Norge og Det Norske Baptistsamfunn (2004)*
- *To kirker – én tro: Sammen som lutherske kirker i Norge*
Den Evangelisk Lutherske Frikirke og Den norske kirke (2006)

Videre pågår det for tiden samtaler mellom Metodistkirken og Pinsebevegelsen, samt mellom Den norske kirke og Den katolske kirke (Den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge).

116. Vi vil ellers trekke frem to hendelser som særlig betydningsfulle for det økumeniske samarbeidet i Norge de senere år: For det første markeringen av tusenårsjubileet for kristningen av Norge i 1995 med bredere økumenisk deltakelse enn noen gang tidligere på lignende arrangementer. For det andre sammenslåingen av Norges Frikirkeråd (opprettet 1902) og Norges kristne råd (opprettet 1992) 1. september 2006, noe som har gitt Norge et av de bredest sammensatte nasjonale økumeniske råd i verden.

117. Det ytterste målet for mottakelsen av den teologiske tilnærmingen som har funnet sted i økumeniske samtaler ble i Canberra-erklæringen fra Kirkenes verdensråds sjuende generalforsamling (Australia 1991) uttrykt slik: "Målet med arbeidet for fullt kirkelig fellesskap er realisert når alle kirkesamfunnene er i stand til å gjenkjenne i hverandre den ene, hellige, allmenne/katolske og apostoliske kirke i sin fylde" og uttrykke dette i et forsonet fellesliv.

118. Dette samtaledokumentet om kirkens vesen og oppdrag bygger på *The Nature and Mission of the Church. A Stage on the Way to a Common Statement* (Faith and Order Paper 198). Begge dokumenter forsøker å uttrykke hva kirken er og skal gjøre. Samtidig peker de på gjenværende områder med vanskeligheter og uenighet. Skal målet fra Canberra-erklæringen nås er det avgjørende at samtalen om kirkens vesen og oppdrag fortsetter på alle nivåer i og mellom de forskjellige kirkesamfunn, men fremfor alt må vi som kristne sammen og hver for oss bønnfalle kirkens Herre om å skjenke oss den enhet alle Guds barn er kalt til i den ene, hellige, allmenne/katolske og apostoliske kirke

Tillegg I:

Medlemmer i Norsk Teologisk Samtaleforum under arbeidet med Kirkens vesen og oppdrag:

Medlemmer som har vært tilstede på ett eller flere møter (desember 2007 til mai 2009):

Den anglikanske kirke:	Janet Heil (fra desember 2008)
Den Evangelisk Lutherske Frikirke:	Arne Kristiansen og Ivar Smedsrød (fra september 2008 til april 2009)
Den katolske kirke:	Pål Bratbak (fra september 2008), Fredrik Hansen (til mai 2008) og Else-Britt Nilsen
Den norske kirke:	Beate Fagerli (fra mai 2008) og Marianne Bjelland Kartzow
Den tyskspråklige evangeliske menighet i Norge:	Friedbert Baur og Karoline Faber (fra mars 2008)
Den ortodokse kirke - Hellige Nikolai menighet:	F. Olav Lerseth
Det Norske Baptistsamfunn:	Peder A. Eidberg og Billy Taranger
Det Norske Misjonsforbund:	Reidar Salvesen
Frelsesarmeen:	Henrik Bååth
Metodistkirken:	Roar G. Fotland (leder NTSF) og Lars-Erik Nordby
Syvendedags Adventistsamfunnet:	Roger Robertsen
Pinsebevegelsen:	Åse-Miriam Smidsrød (fra desember 2008)

Vennenes Samfunn Kvekerne:

Marit Kromberg

Sekretær (Det teologiske Menighetsfakultet):

Sigurd Hareide (fra februar 2008)

Medlemmer som ikke har deltatt på møtene:

Den finländska evangelisk-lutherska församlingen i Norge

Det Greske Orhodokse Samfunn

Oslo Kristne Senter

Tillegg 2:

Christian Council of Norway
Norwegian Theological Dialogue Forum
Rådhusgata 1-3
N-0151 Oslo
Norway
2009

Oslo, June

Faith and Order Secretariat
World Council of Churches
150 Rte de Ferney
1211 Geneva 2
Switzerland

A Norwegian Ecumenical Response to The Nature and Mission of the Church (Faith and Order Paper 198) from The Norwegian Theological Dialogue Forum, The Christian Council of Norway:

Introduction:

The members of The Norwegian Theological Dialogue Forum would like to begin by thanking the international Faith and Order Commission for the work that has been done on ecclesiological questions in recent years. We see this demanding work as dealing with the most fundamental conditions underlying of the ecumenical quest for Christian unity in our time.

Since its founding in 1983, The Norwegian Theological Dialogue Forum (Norsk teologisk samtaleforum, NTSF) has been an ecumenical forum for the discussion of theological questions in Norway. Since 2000, NTSF has, in dialogue with The Christian Council of Norway (founded in 1992), been defined as the permanent Norwegian ecumenical "Faith and Order group", with the goal of contributing draft responses and statements to documents from the international ecumenical milieu, on behalf of the board of The Christian Council of Norway. This definition of the activity of NTSF is in accord with the work the forum has done ever since its inception, discussing various international ecumenical docu-

ments. These include the *Baptism, Eucharist and Ministry*⁷ and *Confessing one Faith. Towards an Ecumenical Explication of the Apostolic Faith as expressed in the Nicene-Constantinopolitan Creed (381)*⁸. The work of NTSF on the Nicene Creed, carried out between 1988 and 2000, was summed up in the paper *Trosbekjennelsen i vår tid. En økumenisk kommentar til Den nikenske trosbekjennelse (The Creed in Our Time. An Ecumenical Commentary on the Nicene Creed)*⁹. In addition to responses to Faith and Order internationally, NTSF has also had the goal of making known among Christians in Norway theological reflection on ecumenical questions, through publications of this kind. In 2006, the dialogue statement *Israel og Palestina – En økumenisk utfordring (Israel and Palestine – An Ecumenical Challenge)* was published.¹⁰

From December 2007 to May 2009, NTSF has, in eight meetings, discussed Faith and Order Paper 198: The Nature and Mission of the Church. In addition to giving an ecumenical response to Faith and Order internationally, we also wanted to take this opportunity to create a Norwegian dialogue document on ecclesiology, and this has been the focus of our meetings. From the very beginning, it was clear that we would exceed our own deadlines if we were to attempt to create an ecclesiological document from scratch. At the same time, we wanted to do more than simply translate *The Nature and Mission of the Church* into Norwegian, or translate into Norwegian our English response to this document. We chose therefore to create what we have called a “Norwegian ecumenical dialogue document that takes its starting point in the international Faith and Order Paper 198”.

The working procedure at our meetings, which have lasted five to six hours each time, has been to discuss parts of Faith and Order Paper 198 based on written responses from one or two of the participants in NTSF. The secretary of NTSF wrote a draft of a Norwegian text based on the discussions, the written responses and the English text, and this draft was then discussed at the subsequent meeting. At the two final meetings, we then discussed a draft of a final Norwegian statement. The solution we arrived at, creating a Norwegian dialogue document based on Faith and Order Paper 198, implies both challenges and opportunities: By closely following the English text, important aspects of the international ecumenical dialogue are presented to a broad Norwegian readership. At the same time, the fact that the document is reworked means that the dialogue that took

7 *Baptism, Eucharist and Ministry*. Faith and Order Paper no. 111, cf. the Norwegian translation by Anne Berger Jørgensen: *Dåp, nattverd og embete. Limadokumentet med forord av Ivar Asheim*, Verbum Forlag 1983.

8 *Confessing one Faith. Towards an Ecumenical Explication of the Apostolic Faith as expressed in the Nicene-Constantinopolitan Creed (381)*. Faith and Order Paper no. 153, cf. the Norwegian translation by Vidar L. Haanes, Verbum Forlag 1994.

9 Norges kristne råds skriftserie – nr. 4, Norges kristne råd 2001.

10 Norges kristne råds skriftserie – nr. 14, Norges kristne råd 2006.

place in NTSF is also reflected in the Norwegian version, and thus it is better adapted to a Norwegian setting and the Norwegian ecumenical dialogue. The challenge has been that the revision of such a comprehensive document is a very demanding process. We have therefore not been able to discuss in depth all aspects of the document, and we have also not always had theological reasons for the changes we have made. Some of the changes are simply due to the desire to create a simpler and shorter text.

Response:

In the following, the most important changes to and viewpoints concerning *The Nature and Mission of the Church* that have been brought to light in the dialogue in NTSF are summarized. Even though we have not translated our entire document into English, we believe that the references to changes we have made in the Norwegian text can be useful for the Faith and Order commission in the process of further revising the document. The entire Norwegian document is attached. See also Attachment A: “Translation of passages that are new or have been substantially changed in the Norwegian version”; and Attachment B: “Translation of the table of contents of the Norwegian dialogue document”. In the following, our comments and suggested changes are presented:

1. The structure of the document should be simplified. Fewer heading levels and more paragraph divisions will make the document easier to read. In particular, we have simplified the structure of chapter I, but also sub-chapter III F has fewer heading levels. The box *Church as “Sacrament”?* has been moved from chapter II to the end of chapter I because we found that it better fits the context there. The box *Episkopé, Bishops and Apostolic Succession* has been moved to the end of the paragraph on oversight (III F), such that each box functions as a commentary at the end of each sub-chapter. In the Norwegian text, the division of paragraphs and the numbering of paragraphs is different than in the English text. We have removed certain paragraphs and divided others. The Norwegian text is therefore slightly shorter than the English text, but it has approximately the same number of paragraphs.
2. The language should be simplified. We have simplified the language to a certain degree, but we have retained certain technical terms and have used several alternative terms for topics that can be referred to in different ways in different churches (*universal* is used as a supplement to *catholic*, *Lord’s Supper* is used as a supplement to *Eucharist*, *communion* is used for both *fellowship* and *Lord’s Supper*, *consecration for ministry* is used as a supplement to *ordination*, etc). Even though certain of these terms can seem foreign to some readers, one of the important goals of NTSF is to expand our common Norwegian ecumenical-theological vocabulary.
3. In our Norwegian document, we have often used other words than

“Church” where the English text uses “Church”. We have primarily attempted to distinguish between the theological concept of “Church” and the more descriptive concept of “denomination” (*kirkesamfunn* in Norwegian). In this way we can accommodate various ecclesiological positions in a more nuanced way (cf. the boxes *Limits of Diversity?* and *Local Church*) than if we had only used the theological concept of “Church”.

4. In our dialogue in NTSF, we have found that the boxes where remaining ecumenical problem areas are discussed have been important. In the further revision of the document, we recommend that Faith and Order discusses the role of these boxes in the document as a whole. Sometimes there is a tendency to press the primary text too far, with the result that the boxes partially contradict the agreement presented in the primary text. We have tried to avoid this in our primary text and boxes, and have thus nuanced both the primary texts and the boxes in numerous places. We also find that it would be useful to number the boxes and put the headings of the boxes in the table of contents (cf. the translation of the Norwegian table of contents).

5. In the following, some of the remaining theological viewpoints concerning the document that have come to light in the dialogue in NTSF, and that have been recorded in our Norwegian dialogue document are presented:

- a. The origin of the Church in the historical work of Jesus should be made clearer (salvation-historical and Christocentric ecclesiological grounding, cf. § 2 in the Norwegian text). In our document, this is brought out in chapter I A, instead of the theological discussion of the work of the Word and Spirit as found in the English text.
- b. The relation between the Church and the Kingdom of God should be brought up earlier in the document.
- c. Opinions vary within NTSF as to the usefulness of biblical bridal mysticism with reference to the Church today. In order to create a common text and a text that is simpler, we have removed the reference to the Church as bride in connection with the discussion of the Church as the body of Christ (I B b).
- d. The action of God in the Church should be discussed in such a way as to bring out more clearly that God also acts in the world outside the fellowship of the Church (cf. especially I B and C in the English text, I B in the Norwegian text).
- e. We recommend a clearer eschatological focus at the end of the document (chapter IV), but this must not weaken the focus on our responsibility for the welfare of all of creation and service in love of our neighbours. The focus in the English text on salvation as *transformation* is found to be too one-sidedly

focused on life here and now.

- f. We found it necessary to create a new box which brought up the relation between *apostolic faith* and *apostolic tradition* (Box 6, Norwegian text). In our dialogue, this has been an underlying area of disagreement that is veiled if it is not specifically dealt with in the text.
- g. We have chosen to speak in a different way of the pastoral challenges concerning the divergence between the number of members and the number of regular participants in the life of the church, not adopting the pairs of sociological concepts used in the English text (cf. § 51 English text and § 38 Norwegian text).
- h. It is challenging to gather various understandings of baptism in a common text, and we have worked toward a more inclusive treatment of baptism/Christian initiation. In the box we have combined points f) and g) from the English text (concerning those who do not use water in baptism) in point f) of the Norwegian text, and we have added the question of sprinkling vs. full immersion as point g). We have also added a point b) concerning what must be demanded of Christian practice in order for the baptism of infants to be a legitimate practice.
- i. We have worked toward finding a common text concerning the Lord’s Supper which works for all participants. In the box on the Lord’s Supper, we have used other categories than the English text, and we have included the fact that certain denominations do not celebrate the Lord’s Supper with bread and wine. We have also added the fact that there is disagreement concerning the day on which the Lord’s Supper should be celebrated, as well as concerning the content of the main weekly service.
- j. We have attempted to find a way to speak of the ministry that better takes into account the various understandings and practices of ordination and consecration for service. We have for example used “consecration for service” as a supplement to “ordination”.
- k. We call for a more sober treatment of the approach to questions concerning leadership at the regional and global level, but we find it positive that such topics are discussed in a context where various denominations participate in the dialogue.
- l. We call for a more balanced treatment of the relationship between State and Church. We find the English text to be too one-sidedly harmonizing in an area which has given rise to major challenges for the identity of the Church (cf. § 115 in the English text and § 108 in the Norwegian text).

In our work with Faith and Order Paper 198 and our Norwegian ecumenical dialogue document, members from the following churches have participated in one or more meetings: The Anglican Church, The Baptist Union of Norway, The Catholic Church - Diocese

of Oslo, The Church of Norway, The Evangelical Lutheran Free Church, The German-speaking Evangelical Congregation in Norway, The Mission Covenant Church of Norway, The Salvation Army, The United Methodist Church, The Religious Society of Friends (Quakers) in Norway, The Orthodox Church in Norway - Holy Nikolai Church, The Pentecostal Movement in Norway and The Seventh-day Adventist Church.

At the close of our work on *The Nature and Mission of the Church*, we would like to underline that The Norwegian Theological Dialogue Forum is a dialogue forum and not an inter-ecclesiastical doctrinal organ. Our dialogue document, like the international Faith and Order Paper, is “a stage on the way to a common statement”, not a final and binding common statement. This implies that those who have participated in the process do not necessarily agree on all points in the document. This means that neither the text nor the response to Faith and Order are ratified by the various churches. As members of 13 different churches, however, we have together formulated a response to Faith and Order and a dialogue document: *Kirkens vesen og oppdrag – et steg på veien mot en fellesuttalelse (The Nature and Mission of the Church - A Stage on the Way to a Common Statement)*. We would like to emphasize the importance of having discussed this topic in such a broad ecumenical forum. We who have participated in the process have learned much from each other and have had our understanding expanded. We hope and believe that the document we now present can contribute constructively to the continuing ecumenical dialogue between Christians in Norway concerning what the Church is and how we who are “in Christ” are called to sibling fellowship in Christ’s one Church. Our comments will hopefully also be useful for the international Faith and Order Commission. We pray for God’s blessing over the continuing ecumenical work on ecclesiology!

Oslo, June 2009

For The Norwegian Theological Dialogue Forum
Roar G. Fotland (leader) and Sigurd Hareide (secretary)

For The Christian Council of Norway
Ørnulf Steen (general secretary)

Two attachments follow (A third attachment – the full text of the Norwegian ecumenical dialogue document – comes as a separate document):

Attachment A: Translation of passages that are new or have been substantially changed in the Norwegian version

§ 2 in the Norwegian text:

Temporally and historically, the origin of the Church is tied to the advent of Jesus Christ, who in word and deed brought the Kingdom of God near (Mark 1:15), who gathered around himself a fellowship of disciples and founded the Church as the universal people of God. Ever since the Holy Spirit was sent on the day of Pentecost, the members of the Church have been sent out as witnesses of Christ “to the ends of the Earth” (Acts 1:8). The Church is therefore missional in its very nature – called to and sent out to serve, as a “tool” for Christ and the Holy Spirit and as a sign of the Kingdom of God. Brought into being by Christ and the Spirit, the Church belongs to God. It is God’s gift and cannot exist by and for itself.

Norwegian version of § 51 of the English text: “belong without believing” and “believe without belonging”:

The fact that there is often a discrepancy between the number of church members and the number who regularly participate in the services of the Church is also a challenge for the Christian fellowship. In both this and other areas, the Church lives with a tension between ideal and reality. In face of such pastoral challenges, it is of utmost importance that the practice of the Church continues to be renewed, in faithfulness to the theological vision of the Church

Addition to the box on “Local Church” – final sentence:

Local Church

...

Behind the various ecclesiological models presented in BOX 4 (Limits of Diversity?) lie alternative views concerning what is required for a local church to be a “valid Church”.

New Box on “Apostolic Faith and Apostolic Succession”

Apostolic Faith and Apostolic Succession (Box 6)...

Even though the participants in NTSF agree that the Scripture occupies a special position as source of the apostolic faith, and that the Church is called to transmit this apostolic faith through the ages, there is still some disagreement between the various denominations in this area:

(a) concerning the precise relation between Scripture and the transmission of the apostolic faith in the Church: Are Scripture and tradition different ways in which the apostolic faith

has been transmitted in the Church, at the same time being closely and indissolubly connected to one another, or is “Scripture alone” the only criterion the Church has for what is apostolic faith?

(b) concerning the authority which the transmission of the faith in the Church (tradition) has for the life of the Church today;

(c) concerning who has the authority to interpret the apostolic tradition today: Has Christ consecrated a ministry with responsibility to interpret the apostolic faith in an authentic way, or is “Scripture alone” the only criterion? In that case, who has the authority to interpret Scripture in a binding manner for the Christian fellowship, and how can one discern the Spirit’s guidance of the Church?

(d) concerning how one should respond when the confessions of various churches and denominations contradict or even condemn one another.

Partially changed box on “Baptism” – only those points that have been changed are repeated here:

Baptism and Ecclesiology (Box 7)

(b) various views among and within the churches that baptise infants concerning what is required of Christian practice in order that the baptism of infants in Christian families can be a legitimate practice (cf. BEM § 21B);

(f) the difference between churches which employ water as the instrument of baptism, and those which believe that Christian baptism does not require any such material instrument, emphasizing that one can participate in the spiritual experience of new life in Christ even without baptism by water;

(g) the difference between churches in which baptism by sprinkling is accepted as valid baptism and those which require full immersion in order for the baptism to be valid.

Partially changed box on “Eucharist” – the entire box is repeated here:

Eucharist and Communion (Box 8)

Although BEM and the responses to it from the churches/denominations registered a degree of agreement about the Eucharist, significant differences remain:

(a) As regards the understanding and practice of the Eucharist there remains the question

whether it is primarily a meal, or primarily a service of thanksgiving.

(b) Among the churches for whom the Eucharist is primarily a service of thanksgiving, there is growing convergence concerning its sacrificial character. Remaining disagreement centres principally on the questions of how the sacrifice of Jesus Christ on Calvary is made present in the eucharistic act. The biblical term anamnesis (memory/remembrance) has been used to unite various approaches. However, some maintain that the concept has been made to bear more weight in theological and ecumenical texts than it is capable of bearing.

(c) Churches continue to disagree about the nature and mode of the presence of Christ in the Eucharist. This is also true of the role of the Holy Spirit in the whole eucharistic celebration.

(d) There is disagreement concerning both the day on which the weekly service is to take place and also whether the celebration of the Lord’s Supper is an integrated part of this weekly service or not: For some churches, the gathering of the church with the preaching of the Word and celebration of the Lord’s Supper on the day of the resurrection is of normative significance. For others, questions concerning both the day and the content of the service are of a more practical nature – for example, whether one should celebrate the Lord’s Supper every Sunday, or on which day the church should gather. Some churches emphasize the holiness of the Sabbath, the seventh day.

(e) Certain churches do not celebrate the Eucharist with bread and wine, emphasizing rather the wordless communion of the faithful in the meeting for worship and the fact that every common meal can be a sacramental, holy communion when Jesus is received and honoured.

(f) There is disagreement concerning who can receive the Eucharist/communion. Some churches invite all who believe in Jesus Christ to receive communion, whether they are baptised or not, while others invite only those who believe in Jesus Christ and are baptised and in a “state of grace”. Others unconditionally invite all who are baptised.

(g) All Christians do not yet share the communion. Some churches believe that eucharistic sharing is both a means of building communion between divided churches as well as the goal of ecumenical work. Others find that eucharistic sharing is not a means to Christian unity but is only a goal for ecumenical work. They therefore offer communion to members of other churches or allow their own members to participate in the communion of other churches only on exception.

Behind the variety of practices connected to the celebration and sharing of the Lord’s Supper lie serious theological problems between the churches that are at present unresol-

ved. There is a continuing need for dialogue and growth in understanding concerning the actual faith and practice of the divided churches.

Norwegian version of § 115, on the relationship between Church and State

Christians are called to promote the values of the Kingdom of God by working together with all people of good will and by actively participating in the political and economic life of society. The relationship between State and Church has been a particularly challenging domain for Christians through the ages. This relation has been understood in various ways at different times and places, both in theory and in practice. In those circumstances where Christianity has been the dominant religion in society and the preferred religion of the governing powers, it has been especially challenging to maintain the Church's calling as salt of the earth and light of the world (Mt 5:13-16). At the same time, Christian values have often been promoted in society through the close cooperation between the State and various churches—even though this cooperation has not been without its mistakes and shortcomings. The efforts of Christians in the political life of a society may bring them into conflict with political solutions which contradict the values of the Gospel, but in such cases Christians stand in the tradition of the prophets who proclaimed God's judgement on all injustice.

Attachment B: Translation of the table of contents of the Norwegian dialogue document:

Preface

I The Church of God

- A. The Origin and Nature of the Church – Gift and Work of God
BOX 1: The Institutional Dimension of the Church and the Work of the Holy Spirit
- B. The Church and the Persons of the Trinity – Four Biblical Models
  - (a) The Church as People of God
  - (b) The Church as the Body of Christ
  - (c) The Church as Temple of the Holy Spirit
  - (d) The Church as Fellowship – koinonia/communio
- C. The Mission of the Church – Sign and Instrument of God's Intention for the World
BOX 2: Church as "Sacrament/Mystery"?

II The Church in History

- A. The Church in via
BOX 3: The Church and Sin
- B. In Christ – But Not Yet in Full Communion
BOX 4: Limits of Diversity?
- C. The Church as Communion of Local Churches
BOX 5: Local Church

III The Life of Communion in and for the World

- A. The Apostolic Faith of the Church
BOX 6: Apostolic Faith and Apostolic Tradition
- B. Baptism and the Church
BOX 7: Baptism and Ecclesiology
- C. Lord's Supper/Eucharist and the Church
BOX 8: Eucharist and Communion in the Church
- D. The Church and the Ministry of All the Faithful
- E. A Special Ministry for the Fellowship/Communion
BOX 9: Ordained Ministry and the Church
- F. Oversight: Personal, Communal, Collegial
BOX 10: Episkopé and the Apostolic Succession
- G. Regional and Global Leadership
BOX 11: Conciliarity and Universal Primacy
- H. Authority

IV Serving Until Christ Returns

Conclusion

